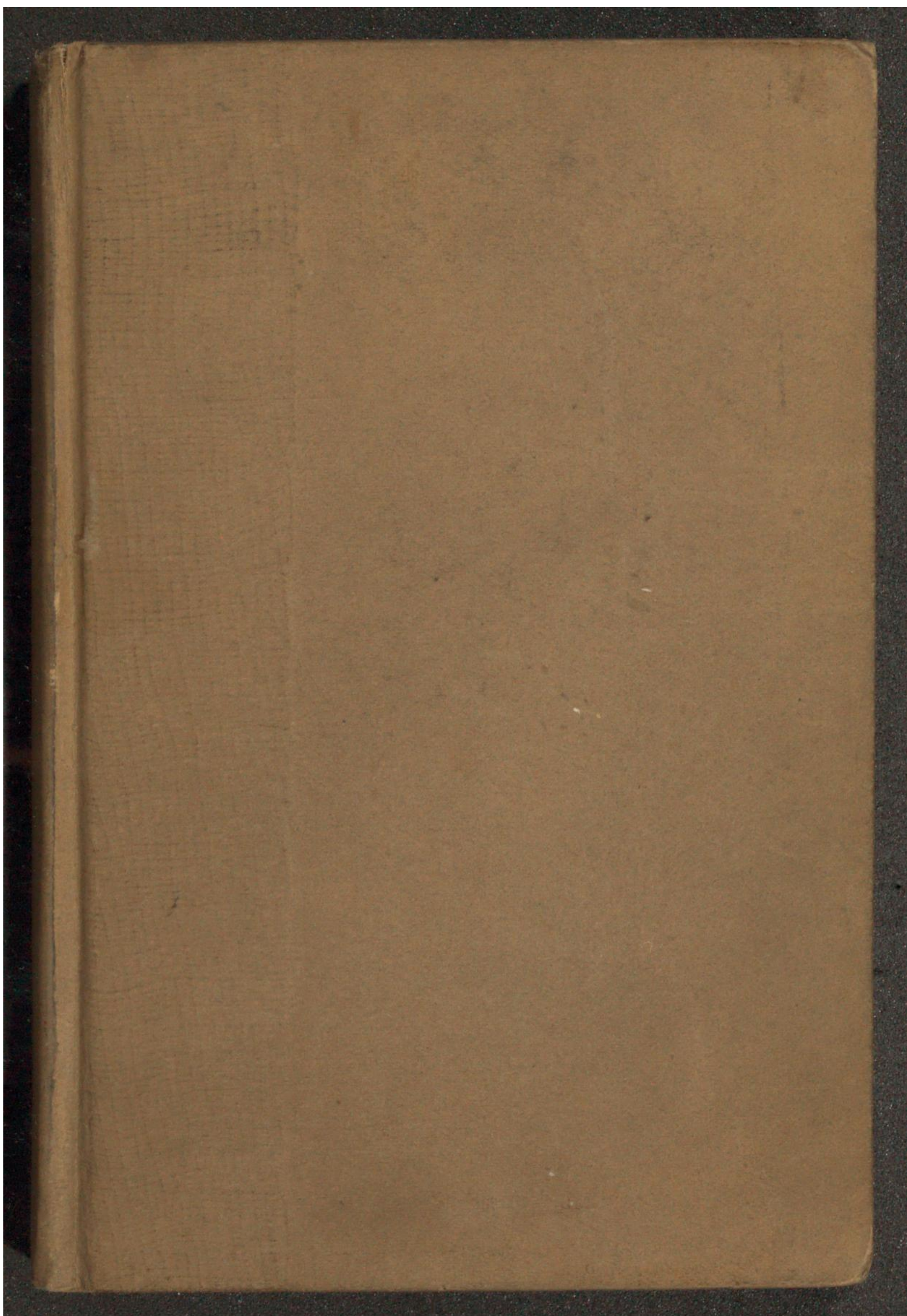
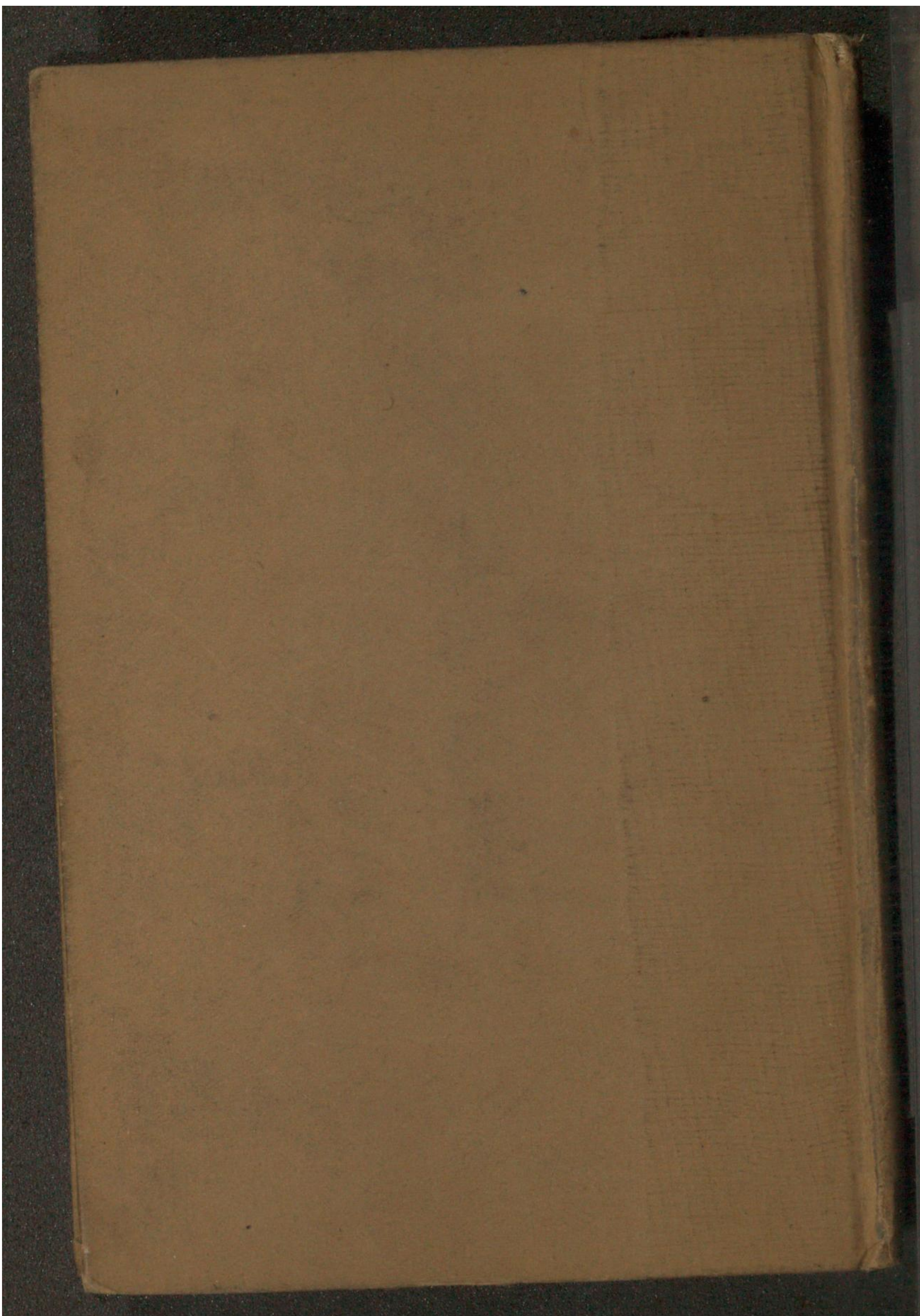

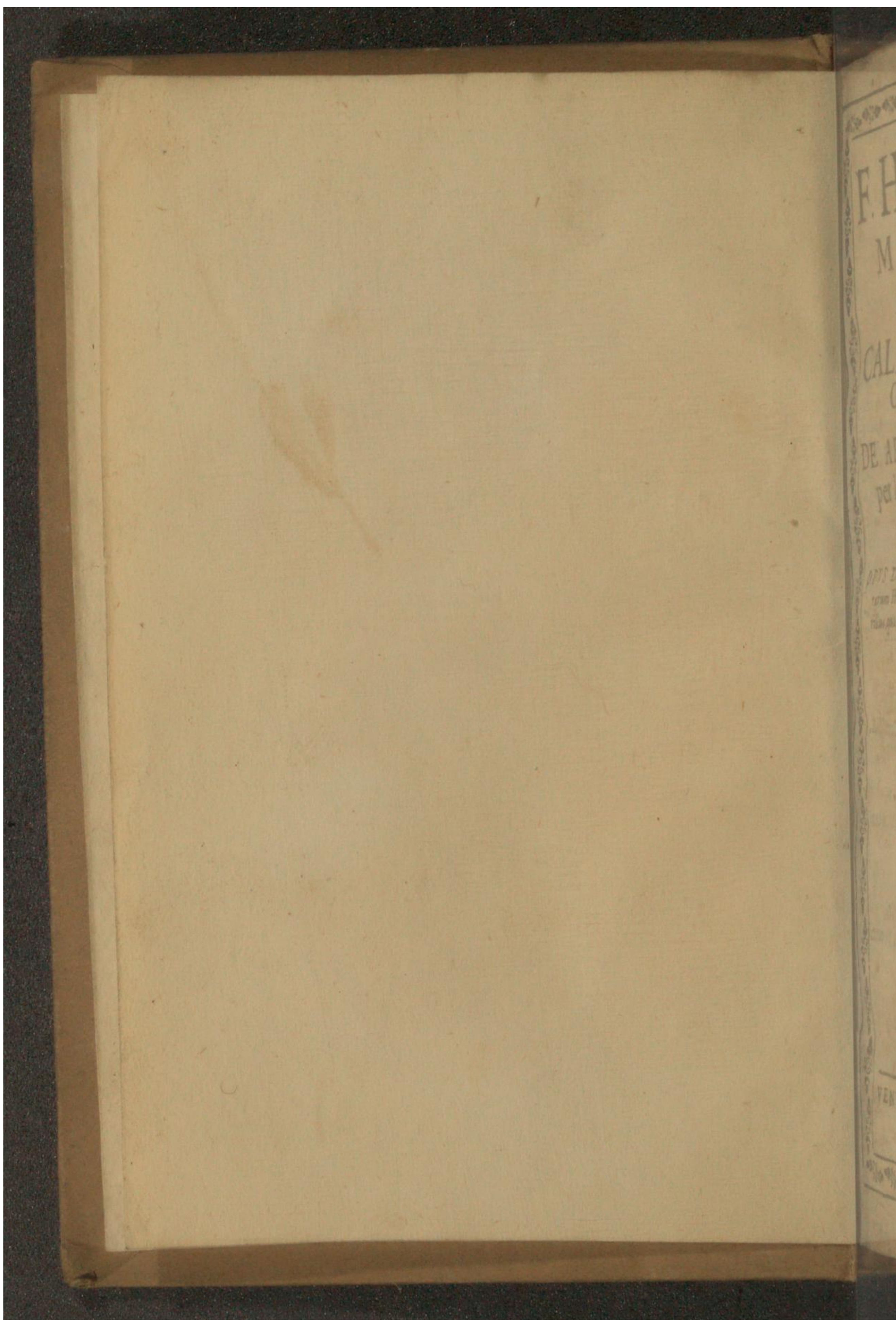

†**2041 Marafioti (Hieronymus).** F. Hieronymi | Marafioti | Polistinensis, | Calabri Theologi | Ord. Minorum obseruantiae. | De Arte Reminiscentiae | per loca, & imagines, ac per notas, | & figuras in manibus positas. | Opus delectabile, Omnibusque Lite- | rarum studiosis, & praecipuè Oratoribus, Concionatoribus, & Scola- | ribus, qui ad Doctoratus apicem ascendere satagunt apprime vtile. | Cum Privilegiis. *Printer's mark.* Venetiis, Apud Io. Baptistam Bertonum. MDCII. | Sub insignae Peregrini. Superiorum permissu. *8vo.* 8 *ll.* + 35 *ll.* + 1 *bl. l.*; 4 *full-page woodcuts of hands in text.* *Good copy, in bds.* *Venice*, 1602. 18*s.*

Voynich May 03

F. HIERONYMI MARAFIOTI POLISTINENSIS, CALABRI THEOLOGI

Ord. Minorum obseruantiæ.

DE ARTE REMINISCENTIAE per loca, & imagines, ac per notas, & figuras in manibus positas.

OPVS DELECTABILE, OMNIBVSQVE LITErarum studiosis, & præcipuè Oratoribus, Concionatoribus, & Scolaribus, qui ad Doctoratus apicem ascendere satagunt apprimè vtile.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, Apud Io. Baptistam Bertonum. MDCII.

Sub insignæ Peregrini. Superiorum permissu.

COPIA.

GLi Eccellentissimi Signori Capi dell'Illustrissimo Conseglio di X. infrascritti. Hauuta fede dalli Signori Riformatori del studio di Padoua, per relation delli tre à ciò deputati; cioè del Reuerendo Padre Inquisitore, del Circonspetto Secretario del Senato Lorenzo Massa, & di D. Fabio Paulini Lettor publico, che nel Libro intitolato Arte della Reminiscenza, del Reuerendo Frà Gieronimo Marafioti Minorita osseruante, Latina: & l'istessa tradotta in volgare dal Reuerẽdo D. Theseo Mansueti da Vrbino Canonico regolare di S. Saluatore, non si troua cosa contra le leggi, & è degno di stampa; concedono licenza, che possi esser stampato in questa Città.

Datum die 6. Iulij 1601.

D Hieronimo Ferro.
D. Benetto Dolfin.
D. Marc'Antonio Venier.
} Capi dell'Ill. Cons. di X.

Illustrissimi Consilij X. Secretarius,
Leonardus Otthobonus.

1601. à 6. Luglio, Registrato in libro.

Antonius Laured. Offic. Co: Blasph.
Coadiut. & Secret.

ILLVSTR.^MO^ D.^NO^ D. BALTHASSARI MILANO,

Sancti Georgij Marchioni amplissimo, ac Polistinensium domino benignissimo.

Frater Hieronymus Marasioti.
S. P. D.

IAM diu cogitanti mihi (Illustriss. Domine) quibus medijs, quibusue munusculis, ex amplissimo gratiarũ tuarum cumulo, aliquid pro meo excerperem munimine, excerptumque veluti vmbraculum ab æstu, te-

gumentumq́ue à turbine,& pluuia, mihi ſeruarem; in illud prorupit animus anhelans: da quod datum accipientis animum delectat, & cape quod captum aliquando valet expellere mærorem. Quod quidem ſatis meæ deuotioni erga te conuenit. Quid enim iucundius? quid dulcius? quidve delectabilius, tanto viro, paupercula manus mea valet exhibere? niſi id per quod accipientis animum præſenti poſſe lætari? Noui ſiquidem altiſſimi ingenij tui acumen, noui & quanta ſint animi tui in virtutibus oblectamenta dulciſſima: quod nempe haud ita floribus delectantur apes, fluuiorum irriguis prata lætantur, ſyluarum vmbris congratulantur aues, & ſcien-

ciarum ſtudijs concreſcunt oblecta-
menta viri prudentis; vt animi tui
culmen in acutiſſimis ſcientiarum
ſpeculationibus iucundatur, dilata-
tur, & inardeſcit. Nec miror equi-
dem, nam qualia ſunt frugum ſemi-
na, talia euadunt renaſcentia germi-
na. Quis vnquam Illuſtriſſimi (bo-
næ memoriæ) patris tui Iacobi vir-
tutes, laudes, & præconia, modulatis
canentium vocibus, & carminum
lyris, tubiſq; ſonantibus, vix ad mi-
nimum, ſæculis noſtris, decantare
ſufficit? cui corporis dotes comple-
tæ, animi virtutes plurimæ, & ad
ſcientiarum ſpeculationes intelle-
ctus exuberans. Hinc, cum iam ille
radix extiterit, tu vero germen eius
delectabile, quid mirum ſi tanta

promptitudine, ad quodcunq; sci-bile animo inclinaris, delectaris, & gliscis? Laudet Homerus Achillem, concinat Virgilius Æneam, extollat Curtius Alexandrum, commendet Liuius Scipionem, canant & cæteri quos armorum vanus fulgor extollit: nam ipse scientiarum vberibus infixos, virtutumque semina plenis calathis legentes, vocibus personare, scriptisq; commendare conabor. Quorum te priorem pronuncio, quem præ cæteris excellentiorem prænosco. Eo enim est adolescentiæ tuæ indolis inter alios clarior, quo inter prudentes viros æstimatur rarior. Et eo ad adipiscendas scientias aptior, quo & ingenio promptior, & amoris igniculo ad

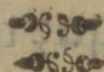
capessendum flagrantior. His igitur ita de te animo meo infixis permanentibus; vt benignitatis tuæ ipse particeps inueniar, vt tuarum gratiarum vmbraculis protegar, atque vt fęlicioribus auris meam dicar in futurum protendere vitam: munusculum hoc offerre decreui, quo & dantis animus agnoscatur, & accipientis mens iucundaretur. Manus quidem est, quam organum organorum corporis priscis vocitare cõplacuit; nunc autem organum, quo mens ad eius opera promptior euadat nuncupare licebit. Scriptum est enim apud Salomonis Ecclesiasten. Manum suam aperuit inopi, & palmas suas extẽdit ad pauperem. Quod satis aptatum credimus theo

rema in hoc opuſculo, quod de Arte reminiſcentiæ inſcribere duxi. Nam & multi inopes ſunt non mente, ſed vſu mentis; multique pauperes non loquutione, ſed prompta facultate loquendi; pro quibus manum hanc aperire decreui, ſimul & palmas. Vbi quibuſdam figurarum obſignationibus, pauperes, & inopes, laudandi nomen domini promptitudinem acquirant. Verum quę germina terra ſterilis dabit? aut quos groſſos arbor infructuoſa parturiet? cum iam paremia in promptu eſt: nemo dat, quod non habet: ſic ipſe, quam manum inopi aperire valeo, qui & omni ſum circum paupertate ditatus? Aperias ergo tu, Illuſtriſſime domine, huiuſmodi artis reminiſcentiæ

niſcentiæ manum, ob id enim ſub fœliciſſimis nominis tui auſpicijs illam typis mandare curaui; vt ſub tuarum manuum benigniſſima protectione, & pauperes ſuſcipiant quod optant, & ipſe ab inuidorum morſibus protegar. Cæterum quę tibi fęlicia, & quę tibi glorioſa, cęlitus exorabo. Vale.

IO. BAPTISTA BERTONVS TYPOGRAPHVS:

AD LECTOREM.

AVD primum duximus huiuſmodi Artis Reminiſcentiæ libellum prælo tradere, ni multorum iudicio artis veritatem com probaremus. De qua nil apud nos dubitationis erat; cum iam præclariſſimos Philoſophos, Rethoreſq; quàmplurimos ſcimus de hac arte ſcripſiſſe. Verum cum P. F. Hieronymum Marafiotum in Eccleſia Sancti Pauli Venetiarum hoc anno concionantem audi uiſ-

uiſſemus,atq; cum ſumma ingenij ſui laude
eius memoriæ promptitudo commendare-
tur: eo ardentiori animo, opus ſuum Artis
Reminiſcentiæ in lucem edere ſtatuimus.
Vnde vt operis dignitas congruis honori-
bus illuſtretur, proprijs figuris illam deco-
rare curauimus. Suſcipe igitur benigniſſi-
me Lector elaboratum opus, cui frequenti
ſtudio inſeruias,& quæ tibi ex eo bona eue-
nient facillimè agnoſces. Vale.

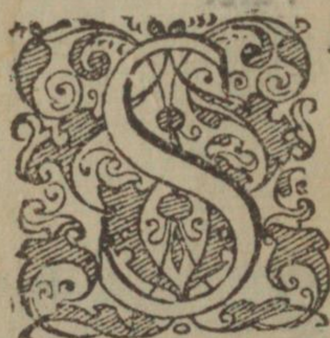
FRATRIS

F. HIERONYMI MARAFIOTI,

De Arte Reminiscentiæ.

PROOEMIVM.

SIMONIDEM ferunt primo de Arte Reminiscentiæ opusculnm compilasse, eiusque doctrinam alijs communicasse; post quem Diagoram, Aristoxenum, Aristotelem, Ciceronem, aliosque ad hæc vsque tempora plurimos cernimus circa huiusmodi artem suos exposuisse libellos. Et parum quidem abse inuicem huiuscemodi doctores dissident, nisi quòd (meo iudicio) alia docendi methodo; verum

onus est omnium consensus, vt scilicet, prius reperiatur vniuersalis locus, in quo diuersi particulares inter se aliquo signo differentes, per appositas viuorum hominum imagines aliquid vel nutu, aut signo, aut habitu præsentantes Reminiscentiam omnium dicendorum causare valeant. Sensatus quidem talis est reminiscentiæ modus, & eo facilius apprehensibilis, quo verior illa philosophi ostenditur propositio, quod omnis humana cognitio in intellectu causatur à sensibus. Inuenimus autem nos, & alium sensatiorem modum artis reminiscendi in quo per obiectum semper præsens impossibile est (vt ita loquar) memoriam falli. Nam si iuxta Aristotelem 3. de Anima; actiuo passiuoq; debitè approximatis, & non impeditis necessario sequitur actio,

ita obiecto ſenſibus approximato, actio cauſatur in parte intellectiua, qua facile memoria ad ydeam entis figurati deſcendit concipiendam, conceptamq́ue linguæ pronunciandam miniſtrat. Eſt igitur obiectum, duarum manuum integra præſentatio, cum ſuis figuris, figurationibusq́ue ſingulis quibusq. locis appoſitis. Mirum vtique hoc videtur eſſe, vt parua tam humana manus, paruæque in ventriculis digitorum figuræ, omnium dicendorum valeant reminiſcentiam miniſtrare. Aſt vbi experientia probabitur, quod mirum apparebat, facillimæ conceptionis eſſe videbitur. Nam per notas, & figuras, quæ à nobis in ſequentibus ſignabuntur, haud tantum materialia entia, & nomina aliquid ſignificantia quiſque (licet mediocris ingenij) recita-

re

e valebit: verum & dictiones penitus mnis significationis expertes, veluti int articuli, pronomina, interiectiones, æteraque huius generis quamplurima. Et quod valde mirabile ostenditur, per uiusmodi artem recitantur facilitate romptissima literæ, syllabæ, numeri, otæ musicales, puncta, comata, & quodunque humana se offert explicabile linua. Sit autem hoc loco bonus rogandus Lector, vt quæcunque in hoc libello scrita conspexerit, legat, relegat, perlegat, & eis iterum studeat, minutiasque illas nferius à nobis notandas obseruet attenè: appellatur enim hæc Ars Reminisceniæ, verum nolentibus in eam optimam abere praxim, continuumque in eam xercere laborem, & maximè in princiio suæ instructionis: vocabitur ars per-

dendi reminiscentiam, quin & intellectum. Vtique difficillimæ apprahensionis apparebit in principio, at cum in ea studens cæperit aliqualiter exerceri, haud tantum videbitur facilis, sed & delectabilis, & apprimè ad sui studium allicere animum. At nos vtique vt difficultatis speciem amoueremus ab ea, studendique ansam omnibus præberemus, faciliori ordine quo poterimus illam enucleabimus, primum de locis, secundo de numeris, tertio de figuris, & quarto doctrinam ad artem pertinentem annotantes.

DE

DE ARTIS REMINISCENTIAE LOCIS.

VLIVS Camillus suæ arti Reminiscendi locum quærens, delectabilem illam, omnibusque curiosis intellectibus theatri sui ydeam reperit, quam pro vniuersali oco memoriæ habens, particularibus il-m destinxit medijs, uarijsque Deorum naginibus exornauit, ut eo promptior menoria fieret, quo distinctior fit locorum, & naginum apparentia. Alij uero huiusmoi artis professores, priscam antiquorum

phyloſophorum ſequuti doctrinam , pro uniuerſali artis loco, amphitheatros, palatia, monaſteria , & huiuſmodi ſimilia ſibi elegerunt; in quibus per angulos, ianuas, feneſtras, cæteraſque locorum differentias, particularium locorum capeſſerent ydeam: quos cum uiuorum hominum , tàm marium, quàm fœminarum imaginibus exornatos habuerint, ex illorum geſtu facilis reminiſcentia cauſetur. Nec nos a priſcorum doctorum methodis aberrantes, loca quærimus tum uniuerſalia, tum particularia, in quibus figuræ quædam cum ſuis imaginibus recitandorum ydeas ualeant mamoriæ miniſtrare. Sit igitur quadripartitus uniuerſalis locus, qui noſtris regulis coniunctus, erit, utique unus; taliſque ſit ambarum manuum facies quatuor. Particularia uero loca in eiſdem manuum faciebus, erunt uentriculi digitorum, atque uolarum, interius, exteriuſque conſiſtentes. Qui numerum haud excedunt nonaginta duorum. eſt nempe in unaquaque manu uentriculorum numerus uiginti trium, qui quater aſſumptus ad nonaginta duo aſcendit. Verum hic aliquis obijciet. Si omnis huius loci ambitus, duo, & nonaginta poſſidet particularia loca,

Vniuerſalis locus artis.

Dubitatio

ca,

[…]a, igitur cũ quis orauerit, aut ad populum [s]ermonem habuerit, niſi ad duo, & nonaginta conceptus, uel duo, & nonaginta uerba, ualebit protendere eloquutionem. Re- Reſpõſio. ſpondetur utique, adeo fertilem eſſe huius artis agrum, quòd per uaria ſigna à nobis inferius declaranda, multiplicantur loca, ita ut in infinitum ualeant produci. Enumerantur autem loca hæc particularia ordine ſuo, unum poſt aliud, ut infra patebit in figura numerorum. Animaduertendum eſt autem, quòd qui de arte reminiſcentiæ ſcripſerunt, uoluerunt utiq; à dextera locorum particularium parte illam exordiri, optima ſiquidem ratione fulti: nam ſicut dextera pars corporis expeditior fit ad quodcumq; opus exercẽdum, ita per dexteræ partis corporeæ decurſum, expeditior euenit memoria, quia ibi inclinatior eſt ad percurrendum omnia prõpte; hæc uero quæ à nobis in manibus datur à primo uentriculo pollicis ſiniſtræ manus ſumit exordium, nam eo modo quo in ſcripturis vtimur, à dextro ad ſiniſtram procedere, quod ſi euerſo fieret, inconſona literarum ſupputatio euaderet; ita ſi alio ordine quàm à ſiniſtris ad dexteram huius artis initium ſumpſerimus, incõſona,

Memoria locorum, & imaginum.

Authoris.

deformisque omnino eueniret figurarum ponendarum locatio. Tentauimus nempe aliquando, vt quorundam satisfaceremus opinionibus, ab vngue pollicis dexteræ manus illam exordiri, at vel quia vsum habebamus à sinistra, vnde ex cõtinuatione exercitij eramus habitum artis adepti, vel quia deterius fit ordinis initiũ à dextris, quàm à sinistris, vnde meliorẽ ordinẽ experti sumus, vel alia sit quæcunq; causa, per dexterinum ordinem non possumus proficere. Cum ergo reminiscentiæ artem quis addiscere cupierit, accepto vniuersali loco, videlicet, palatio, domo, simileque, vbi per aliquas differentias angulorum, columnarum, & similium, optimum est initium, à dextris locorum ordinem incipere. in hac autem quę in manibus à nobis traditur sit ordinis initium à sinistris, vt superius diximus, & infra clarioribus exemplis ostendamus. Circa distantias vero locorum particularium eligendas, varie sunt opinati doctores, qui huiuscemodi artem per imagines edocuerunt. etenim sufficere dixerunt aliqui, tantum quinque distantiæ pedes ab vno loco ad alium, alij dixerunt octo, alij sexdecim: sed cum in nostræ iuuentutis initio tali vteremur

Memoria locorum, & imaginum.

Authoris ordo.

Distantia locorum pro imaginibus.

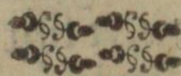
mur

mur arte, diſtantiam locorum iuxta tales menſuras attēte obſeruari debere, nihil, ſeu parum proficere experti ſumus, eo quòd diuerſitas locorum, per ſigna colūnarum, angulorum, feneſtrarum, & ſimilium facillime præſentātur memoriæ, potius per ſuas differentias, quàm per debitam loci diſtantiam; nam ſi imago vna locatur in angulo ianuæ, exteriori, ſcilicet, parte, poteſt & altera imago in interiori eiuſdem ianuæ parte collocari, ſic vt videantur imagines ſibi inuicem auerſæ tantum per intermedij parietis diſtantiam; taleſque imagines memoriæ obijciuntur perfectiſſime, vt ſatis liceat cuiq; experimento comprobari. ex quo patet diſtantiam tantum locorum obſeruari debere; non autem in tanta commenſuratione diſtantiam. Dicam vtique vbi locorum diſtantia obſeruanda neceſſario euenit: ſcilicet cum in longitudine nimia alicuius parietis, vbi neque angulus: neque columna, neque aliud quidpiam ſignum adeſt, locandę ſunt, verbi gratia, tres imagines, aut quattuor, in tali caſu obſeruabis, vt ſint diſtātes loci imaginum ad minus ſexdecim pedibus, ne forſan nimia imaginum vicinitas memoriam confunderet, nam hi loci, qui ſenſatim diſtantes

Differētiæ locorum ſufficiunt pro diſtinctione, magis q̄ diſtantiæ.

ſtantes videntur,in ydeam viciniores ſe prę-
bent, & ſi pro talibus imaginibus locandis
ſigna locorum deficiunt, ſunt fingenda, vel
in pariete carbone notanda, veluti colum-
na, corona, auis, & ſimile quodcumque.
Hæc igitur doctrina bene obſeruanda eſt in
locis vbi imagines collocandæ accidunt Di-
ſtantia autem locorum qui in manibus con
ſiſtunt, tot quidem caret obſeruationibus,
etenim inter locum, & locum nullum da-
tur aliud ſpatium, niſi lineæ illæ iunctura-
rum, illas adinuicem diſtinguentes, & ita
ſit, vt in quolibet digito interius exteriuſq;
conſiderato, octo reperiantur particulares
loci. In volis etiam eorumque poſticis di-
ſtinctio locorum facillimè noſcenda ſe of-
fert, tum ob lineas, tum ob diſtinctionem
figurarum ibi conſiſtentium. Habes ergo
ex his exactam locorum artis reminiſcen-
tiæ notitiam.

Diſtantia locorum manus.

DE QVALITATIBVS *locorum artis.*

MAGIS euenit in arte reminiſcentiæ per loca, & imagines inuẽta, qualitas locorum obſeruanda, quàm aliud quodcumque. Siquidem fugitauere ſępe priſci artis inſtitutores loca nimis lucida; eo quòd, vel nimia luce memoria fit imbecillis, ſicut oculus ad lumen ſolis, vel ad albedinem niuis: aut nimia luce ſuperfuſa, omnes ſimul imagines videt, confunditurque. euadendi fuit etiam mos ſæpiſſime loca nimia obſcuritate confecta. nam talis eſt ydea tenebricoſi loci apud memoriam, qualis tenebra corporalis oculos ne videant offuſcans. ſi namque apertioribus oculis etiam in die vix in obſcuris conſiſtentia cernuntur, quomodo poterit memoria in obſcuris poſitarum imaginum ſibi cauſare ydeas? recte ergo loca elegerunt nec nimis lucida nec nimis obſcura. Dicam autẽ quod ſentio pro temperamento obſcurorum, lucidorumque locorum. ſicut nempe fingenda ſunt ſigna pro loco- rum

Locorum qualitas obſeruanda.

Nimis obſcura, & nimis lucida loca quomodo tẽperant.

rum differentijs, vbi veræ differentiæ non adsunt; sic fingenda sunt aliqua quæ lucida nimis aliqualiter obscurent, & obscura nimis aliqualiter illuminent. Cum igitur in atrio nimis solaribus radijs referto locandæ sunt imagines, ne nimia luce memoria confundatur, finge tibi vmbraculum, vniuersum atrium contegentem, & sic habita solis remissa lucè, distinctionem imaginum habebis perfectissimam. Si vero contigerit in aliqualiter obscuro loco, imagines debere locari, vt memoria facilius ydeam capiat, finge tibi ignem in medio ardentem cuius beneficio luminis imagines facillime conspiciuntur. Hæc optime obseruari debent in reminiscentia quæ per imagines adipiscenda se offert. Tot autem locorum qualitates in manibus minime sunt obseruandæ, cum nimia familiaritate innotescũt: & ideo haud alia accidit obseruanda qualitas, nisi quod tantum, spatij debent occupare figuræ illæ, quæ in ventriculis digitorum, & posticis eorum locantur, quantum & illæ quæ in ventriculis volarum, & posticis eorum consistunt, & econuerso, quòd quidem infra per exempla patebit.

DE FIGVRIS ARTIS, *& qualitatibus earum, & de exercitio addiſcentis circa illas.*

SICVT in hac noſtra reminiſcendi arte figuris vtimur, ita & priſci authores, quos ſequuti neoterici, vſi ſunt imaginibus, quas viuas, & notiſſimas eſſe oportere docuerunt, ac etiam inter ſe differentes, non tantum ſexu, & ætate, verum, & habitu, ac exercitio vitæ. Hinc puto haud recte dixiſſe eos qui in arte dixerũt imagines omnino nudas, & auerſa facie debere locari. Si etenim nudæ ſint imagines eorũ differentiæ videri nequeunt: ponatur ſcilicet, quod ſint Ioãnes, & Antonius eiuſdem ætatis, pubertatiſque ſi nudæ ſunt imagines eorum, diſparitas inter eos, vix per ydeam reminiſcentiæ diſcerni poteſt. idem euenit ſi duæ locantur puellæ virgines, vel duæ matronæ eiuſdem ætatis, & corporeitatis, vel duo pueri, inter quos licet ſit aliqua intermedia perſona, illos diſtinguens, vel puellas, aut matronas ab inuicem ſeparans; tamen ipſarum nuditate memoria confunditur.

Imaginũ locandarum differentiæ.

ditur. fit etiam vt si imagines illæ non sint viuæ, & ignotorum hominum, ignotarumq; mulierum, memoria, vel ignotas non noscat, vel fato extinctas non videat. locentur ergo in particularibus locis imagines viuorum hominum, ac mulierum, sintq; omnes ex notissimis amicissimis, ac pene ex familiarioribus, vt fiat memoria promptior: accidit enim vt retardetur memoria quandoque in recitando ob defectum indispositionis locorum, vel non assuetæ cognitionis imaginum. Quòd si aliquis instat: Non valens tot amicos, & notos habere, quomodo perueniet ad studium artis, quando multitudo locorum, & imaginum ei necessaria est? dicam illum oportere ciuitatem percurrere, & iuuenes inspiciat, puellasq; quas formosissimas estimauerit, diligenter contempletur, & sufficit si tantum semel eas loqui audierit, vel ridere viderit, aut deambulare conspexerit, vt possit corporis motus, gestusque notare, tales enim postea per frequentationem artis notissimæ fient, eruntque apud memoriam, præsentantes quodcumque præsentabile. Sint etiam nudę imagines, non nuditate corporis, sed nuditate gestus, & figurationis, vt valeant figuratione,

Quæ imaginum notitia necessaria est.

ne, & gestu semper indui necessario, pro reminiscentiæ ydea. Et si hoc sensu prisci doctores de nuditate loquuti sunt imaginum, eos recte dixisse fatēdum est. Oportet etiam vt in locis suis sint imagines erecte, stātes, nil curuæ, vultu demisso, manibus iunctis, vt nihil præsentent, nisi ad tempus, (vt infra dicemus) & facie versus memoriæ artificem; si etenim auersis faciebus starēt ad parietem, vtique artifex non posset eas statim cognoscere, nisi eas vocaret, vt verterentur, & per motum imaginis fortasse obliuisceretur memoria, quia tunc motum videns, amittit significationis positæ ydeam. Hinc maiores nostri dixerunt imagines ab alijs mobiles, & ex seipsis, motiuas debere esse, vt motu, gestu, nutuque aliquid in mente artificis imprimant. His igitur conditionibus exornatæ imagines, admirabilem reminiscendi ansam ministrant, apud eos qui reminiscendi artem per loca, & imagines acquirere satagunt. At artis figuræ, quę in manibus sunt, tot prædictis conditionibus carere comperimus, aliquas tantum necessario substinentes. Sunt ergo huius artis figuræ numero viginti tres, ad numerum literarum alphabeti, & tribus, atque viginti locantur locis, in

Imagines qūo situādæ.

Nūmerus figurarū artis.

in vnaquaque ambarum manuum facie. Differunt interſe figuratione, ſitu, & ordine, quarum nomina iuxta proprietatem figurationis, hæc ſunt. Figura prima dimidio orbe ceſa, luna vocatur, ſecunda circulus, tertia, triangulus, quarta, annulus, quinta circulus cornutus, eo quòd duo cornua in vna parte habet, ſexta quadrangulus, ſeptima ſemicirculus, octaua pi græcus, nona arcus, decima figura oualis, vndecima baſis ionica, duodecima, vallis plana, tertiadecima, figura vaſis, quartadecima, litera G. maiuſcula, quintadecima, litera D. maiuſcula, ſextadecima circulus inciſus, decima ſeptima ſcutum regale, decima octaua litera P. maiuſcula, decimanona, circulus ſuper baſim, viceſima, pyramis obtuſa, viceſima prima ypſilon, viceſima ſecunda, anguis, & viceſima tertia Q. litera maiuſcula. His certe nóminibus placuit appellare figuras, vt ſic valeant per propria nomina diſcerni. Diſcernuntur etiam abinuicem propria ſpeciei diuerſitate, nam vnaquæque, altera, ab altera ſpecie differt, vt intuenti apertiſſime patet. Sunt & aliæ duæ differentiæ, altera ſecundũ ſitum, & altera ſecundum ordinem. Situ quidem differunt, pro quanto ipſarum quædam in

Figurarũ artis nomina.

Figurarũ artis differentiæ.

ventriculis

ntriculis digitorum ponuntur, & posticis
orum,& aliquæ in volis manuum, eorum-
ue oppositis regionibus. Differunt etiam
dine, quia prima luna, ponitur in primo
ntriculo pollicis sinistræ manus, secunda
na ponitur in vngue auricularij sinistræ
anus, tertia luna sistitur in vngue pollicis
anus dexteræ, & quarta luna locatur in
usdem manus ventriculo auricularis post
nam vero cæterarum figurarum ordo ser
tur dissimilis: pro quo sit regula hæc vni- *Regula vniuersalis pro situ figurarum.*
rsalis, quacunque exceptione amota, vt
gura quęuis quatuor occupet locellos: hac
ilicet dissimilitudine, vt si in manu sinistra
trinsecus figurata, à ventriculo pollicis in-
piendo; figurarum ordo descendit ad vo-
m, & à volo eleuatur vsque ad auricularij
ntriculum, interiori tamen eiusdem ma-
s parte initium fit ab vngue anularij, vsq;
vnguem pollicis. Cum autem ad dex-
ram accesseris, ab vngue pollicis figuræ de
endunt ad oppositum voli, & ascensum
bent vsque ad vnguem anularij eiusdem
anus, cum autē in interiori facie eiusdem
anus intra veris lunam locabis in ventri-
lo auricularij, & eodem quo processisti
dine in exteriori facie sinistræ manus pro-
cedes

cedes in interiori dexteræ. Hæc omnia ſubiectæ figurę aperitiſſime indicabunt. Quantum vero ſpectat ad exercitium addiſcentis aperiam; nam iuxta philoſophicum illud, videlicet, quòd ex frequentatis actibus, acquiritur habitus: eſt animaduertendum, ꝙ plures requiruntur in hac arte actus præuij, vt poſſit de facili habitus adipiſci. Vnde & maiores noſtri in ea reminiſcendi arte quæ per loca fit, & imagines, propterea imagines illas in planis conſtituerunt locis, & infimis, vt poſſint facilius videri vocari, & tangi, quandocunque in eis hoc fieri oportuerit. Atque vt perfectius de propoſitis imaginibus reminiſcentiam haberent, differentias, diſtinctioneſque in ordinibus perſonarum conſtituerunt. Perſonarum igitur differentias, diſtinctioneſque dicimus attendendas, hoc ordine, videlicet, ex familiaiitate, ex ſexu, ex ętate, ex nobilitate, ex dignitate, ex virtute, ex offitio, ac ex quouis huiuſcemodi ſimilę. Ex familiaritate ſic, vt primo loco perſonam tibi magis dilectam ponas, quia hæc magis obijcitur mentis oculis, ſitque talis, aut pater, aut mater, aut ſoror, aut frater, aut vxor, uel puella pulcherrima, quam perditiſſimo amore proſequaris, hæc.n. vim

Alia circũ ſtantia loci obſeruanda.

Imaginũ conditiones, & ordo.

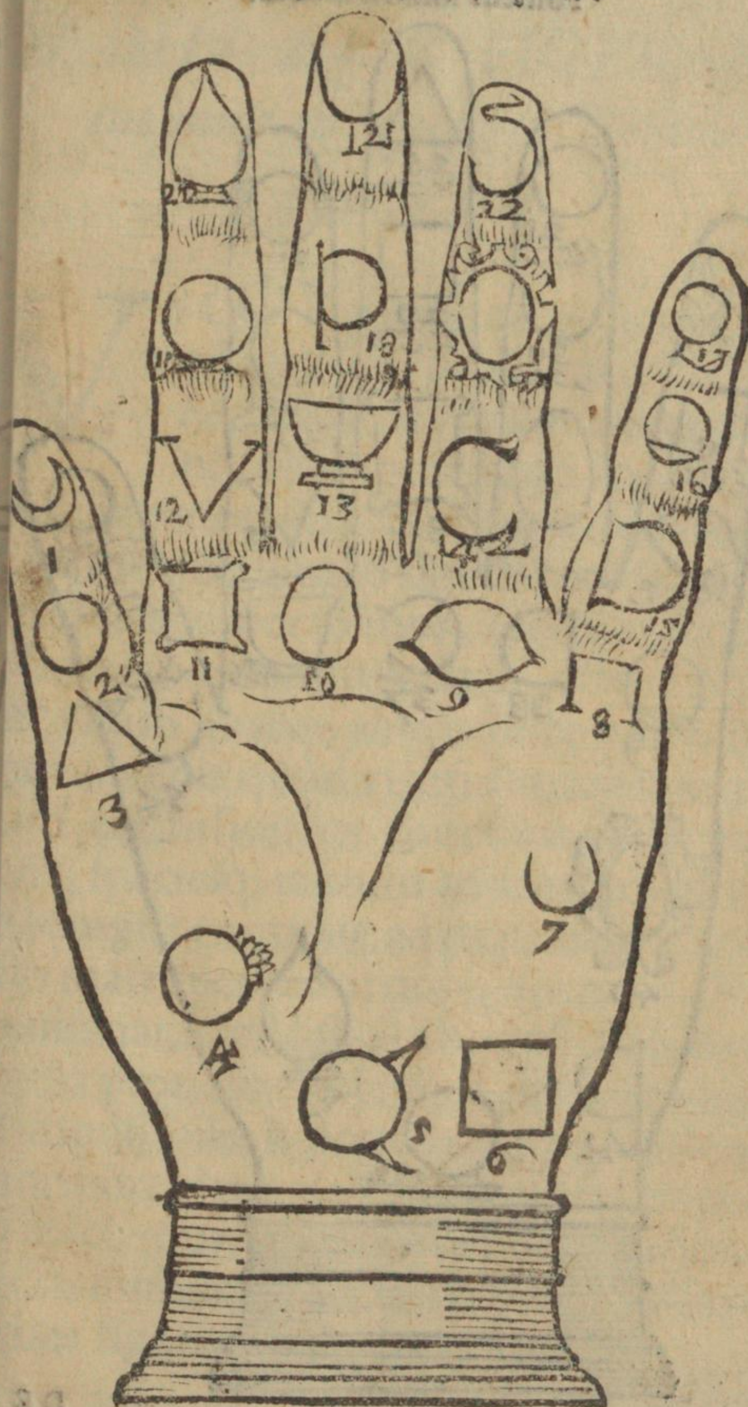
habet

abet maximam primo mentis oculis præ-
ntare ydeam . Constituta ergo hac in pri-
io loco, aduenit secunda locanda persona;
i qua sexus differentia consideranda est, ut
in primo loco marem posuisti in secundo
eminam,& e conuerso, scilicet, si in primo
co fœminam locasti . In secundo marem
care debes. Tertio loco consideranda est
tas, sic vt si præcedenti loco posuisti senem
l sequenti ponas adolescentulum, vel pue-
um . Quarto loco consideranda est nobili-
s , vt si adolescens , uel puer quem posui-
i tertio loco fuit infimæ conditionis, in se-
uenti , scilicet , quarto ponas uirum nobi-
m, ex præclarioribus ciuitatis . Quinto lo-
o est attendenda dignitas , vt si quarto lo-
o sæcularem hominem posuisti , in quinto
piscopum, aut Religiosum aliquem pone
tenearis. Sexto loco est attendenda virtus,
t scilicet, tali loco ponas doctorem, uel mu
cum , aut quempiam talium . Et septimo
co consideratur officium, seu artis exerci-
um, ut tali loco ponas aratorem, aut pasto-
m, uel talium quem uis, quibus suo ordi-
e positis , redeas ad positionē sequentium
ersonarum ut supra , semper hoc animad-
ertendo, ut primo quoque loco post cæte-
rum

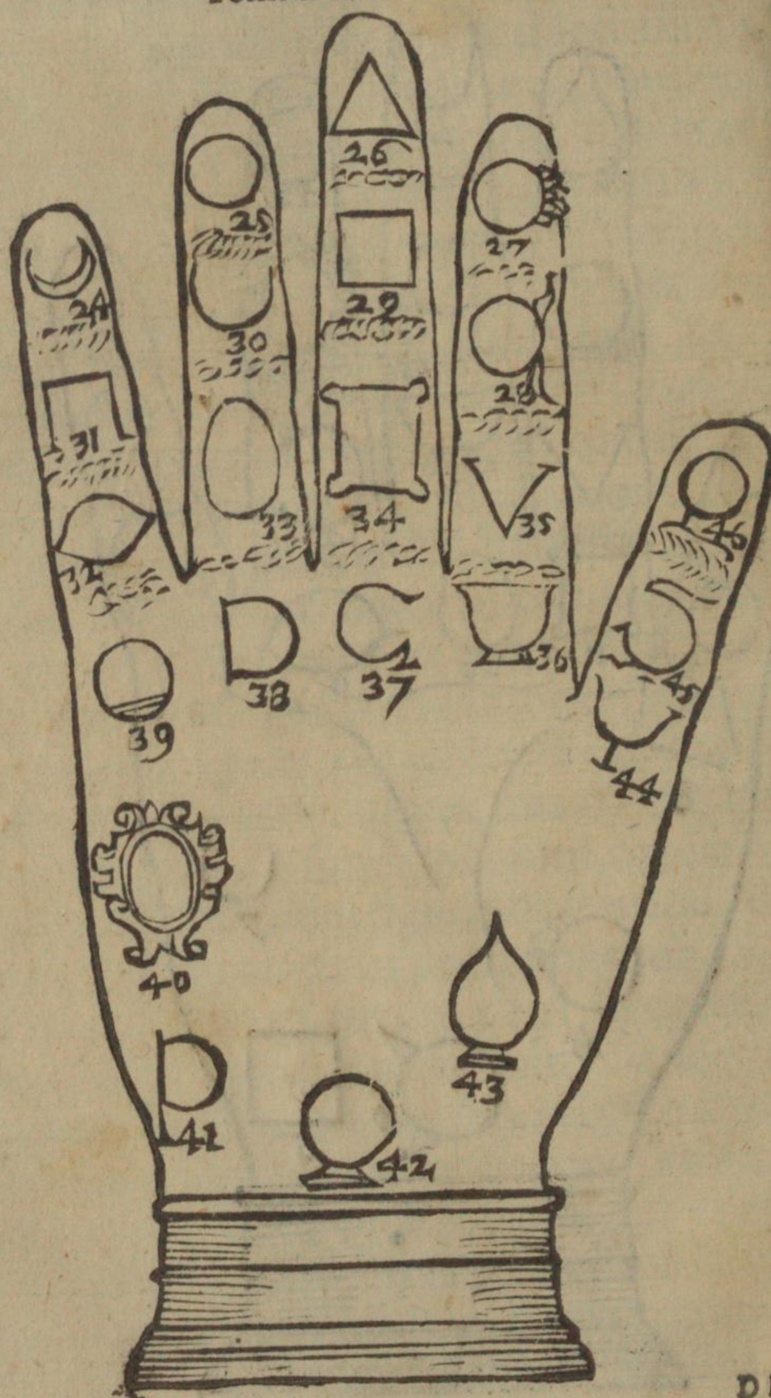
rum perſonarum locationem, ſit unus, uel una ex tibi familiariſſimis, & dilectiſſimis. His ergo per omnia ſic ordinatis, continuũ requiritur circa talia exercitium, uidelicet, ut quotidie, terque, quaterque, omnia ſuo debito ordine mente percurras; accedas ad propria loca, tangas, uideas, uocites, & moueas ueluti ſi ibi propria uita uiuerent. Hoc idem fieri debet infiguris, quæ in manibus pro artis perfectione ponuntur, quotidie enim, haud tantum ſepties, octieſque, ſunt illæ memoria percurrendæ, uerum & quindecies, atque ſi fieri poteſt, uiceniſque uicibus excogitandæ, tum recto, tum retrouerſo ordine, uerbi gratia à luna incipiẽdo uſq; ad ultimam figuram, & e cõuerſo. In huiuſmodi quippe exercitatione, tota cõſiſtit huiuſce artis baſis, & fundamentum, cætera uero quæ in huiuſmodi figuris obſeruanda occurrunt, in ſequentibus declarabuntur. Subiecta tamẽ ſchemata ordinem figurarum in unaquaq; manu locandarum oſtendent. Nec mireris ſi duas tantũ figuras ponimus, uidelicet, interioris, exterioriſque ſiniſtræ, quia eodem ordine procedẽdum eſt etiam in dextera, hac tantum differentia obſeruata, ut ab ungue pollicis in ea ſit exordium.

Exercitiũ continuũ in figuris artis.

Sinistra in interiori parte.

Posticus sinistræ manus.

DE HIS QVÆ FIGVRANDA euenmunt in vniuersa Reminiscentiæ arte.

VSQVE modo quæ diximus, & facillima sunt pro intelligẽtię captu & notissima vt ad praxis perfectionẽ reducantur. Quæ verò sequuntur diligentiori sunt animaduertẽda iuditio, & primo quæ sunt in figuris, & imaginibus locanda enumerabimus, secundo modum collocandi illorum aliqua ostendemus. Hoc vnum autem ante omnia considerandum aduenit, quòd vt infinitorum singularum confusionem euitemus genera quædam, speciesq; tantum annotabimus, vt inde sumptis exemplis, ad particularia suo proprio marte perueniat quisq; locanda. Haud enim tantum difficile hoc esset quæcunq; lingua pronũtiari valent enumerare, verum, & impossibile: hinc nos rerum diuisionem non complete; sed vt necessitas expostulat) faciemus, singula membra diuisionum declarabimus, ac declarata proprijs singnabimus figuris. Ordo igitur talis sit.

Omnia quæ ore pronunciantur, vel
- Nihil ſignificant.
- Aliquid ſignificant.

Nihil ſignificantia, aut ſunt
- Literæ, ſyllabæ, articuli, coniunctiones, pronomina, accentus, & ſimilia.
- Riſus, chachinni, balatus, boatus, & ſimilia.

Aliquid ſignificantia aut ſunt
- Verba.
- Nomina.

Verba aliquando oſtendunt, vel
- Actionem in aliquo.
- Paſſionem ab aliquo.
- Actionem ſimul, & paſſionem in ſeipſo.

Nomina ſiue propria, ſiue appellatiua, referuntur vel ad
- Subſtantiam.
- Accidens.

Subſtantia, aut eſt
- Corporeitatis expers.
- Corporeitati obnoxia.

Quæ omni penitus caret corpore, aut eſt
- Deus.
- Angelus.
- Anima.

Deus triplici distin-ctione gaudet
- Pater.
- Filius.
- Spiritus sanctus.

n qualibet diuina per-sona consideratur
- Essentia.
- Vnitas.
- Veritas.

n Angelo consideratur
- Hierarchia.
- Ordo.
- Nomen.

n anima triplex fit consideratio
- Rationalitatis.
- Animalitatis, secundum sensum.
- Vegetationis.

ubstantia corpora-lis consideratur in
- Cœlo.
- Elementis.
- Animantibus.
- Plantis.
- Mineralibus.

n cœlo habent considerari
- Figura.
- Motus.
- Sydera.
- Aspectus.
- Influxus.

n figura qualibet considerantur
- Lineæ.
- Anguli.
- Rectitudines.
- Curuitates.

Motus conſiderabitur ſi eſt
- Continuus.
- Tardus.
- Velox.

In ſyderibus habent conſiderari
- Lumen.
- Obſcuritas, ſiue eclypſis.

Pro obſcuritate vero, fit conſideratio in ſyderibus de
- Diſtantia.
- Vmbra.

Aſpectus in ſyderibus reſpicit ſitum
- Rectitudinis.
- Retrogradationis.
- Oppoſitionis.

Circa influxus ſyderum aduenit conſideranda
- Benignitas.
- Malignitas.

In ſubſtantia elementari fit diſcurſus ratiocinandi circa
- Ignem.
- Aerem.
- Aquam.
- Terram.

In igne reſpicitur
- Leuitas.
- Ardor.

In aere occurrit ſæpe loquutio de
- Nubibus.
- Pluuijs.
- Grandinibus.
- Glaciebus.
- Niuibus.
- Tonitruis.
- Coruſcationibus.
- Rore. Iride.
- Halone. Serenitate.

n aqua declarantur
- Flumina.
- Fontes.
- Lacus.
- Aqueducti.
- Canales.
- Corpora chriſtallina.
- Translucida, ſeu diaphana.

n terra animaduertitur
- Cos.
- Lapis.
- Arena.
- Gypſum.
- Calx.
- Sal cuiuſcunque generis.

n ſubſtantia animalium fit diuerſificatio per plura genera, nam omnia animalia ſunt
- Aquatilia.
- Volatilia.
- Terreſtria.

n aquatilibus occurrunt
- Serpentes.
- Piſces.
- Et carentia capite, vt ſunt
  - Cancri.
  - Lericij.
  - Oſtreæ.
  - Conchilia.
  - Locuſtæ.&c.

In volatilibus est copiosa multitudo, sed ad exempla figurationum capessenda sufficiant hæc { Fęnix. | Aquila. | Pauo. | Accipiter. | Columba.

In terrestribus animalibus multiplicem habemus differentiam, scilicet { Hominum. | Cicurum. | Ferarum.

In hominibus sunt plura considerãda, scilicet { Sexus. | Potestas. | Dignitas. | Conditio. | Officium.

De sexu vtrum sit { Masculus. | Fœmina. | Androginus.

De potestate adue nit loquutio circa { Reges. | Principes. | Duces. | Proreges. | Iudices. | Consiliarios. | Carnifices.

De dignitate quia est
- Pontifex.
- Imperator.
- Rex.
- Cardinalis.
- Episcopus.
- Presbiter.
- Religios⁹ monach⁹.

De conditione quia est
- Nobilis.
- Ignobilis.
- Virgo.
- Vidua.
- Nupta.
- Meretrix.

De officio seu vitæ exercitio quia est
- Doctor iuris.
- Medicus.
- Miles.
- Venator.
- Architectus.
- Nauta.
- Musicus.
- Mercator.
- Arator.

In consideratione cicurum, & ferarum hæc pauca pro nunc signantur, nam de cicuribus habemus.
- Equos.
- Boues.
- Asinos.
- Camelos.
- Bubalos.

De

De feris
- Leonem.
- Leopardum.
- Tygrim.
- Vrſum.
- Lupum.
- Lynceum.

Plantarum diſtinctio parua eſt, omnes enim plantæ ſunt
- Herbæ.
- Frutices.
- Arbores.

Nomina plantarum ſignabuntur in imaginibus, & figuris, aut per propriam ſpeciem repreſentatam, ab imaginibus in locis memoriæ conſiſtentibus, aut iuxta regulam quam dabimus de proprijs nominibus hominum, quando recitandi occurrunt.

Mineralia vero hac diſtinctione inter ſe diſtinguuntur, ſcilicet
- Aurum,
- Argentum.
- Plumbum.
- Stamnum.
- æs.
- Ferrum.
- Argentum viuum.

His igitur ſic breuiter circa ſubſtantialia conſideratis, eſt etiam ſciendum, quòd nomina vertuntur ad expreſsionem accidentium.

tium, & antequam ad istorum considerationem accedamus, sciendum adest, omnia creata entia tribus terminis constituta esse.

Sunt etenim, vel in
- Principio, medio, & fine.
- Concordantia, differentia, & contrarietate.
- Maioritate, minoritate, & æqualitate.

Accidentia tamen à cunctis philosophiæ sectatoribus nouem esse ponũtur, ipse autem de mente Iohannis Duns Scoti addam omnium rerum intentiones, & sic decem ordinibus distinguuntur.

Ordo quidem talis est
- Quantitas.
- Relatio.
- Qualitas.
- Actio.
- Passio.
- Situs.
- Vbi.
- Quando.
- Habitus.
- Intentio.

Quantitas duplicem habet modum figurationis, eo quòd ipsa in duplici differentia reperitur, scilicet qua est
- Continua.
- Discreta.

In quãtitate continua fit ratiocinatiò de
- Magnitudine, ſeu ſpatio.
- Superficie.
- Linea.
- Puncto.
- Motu.
- Tempore.
- Et temporũ differentijs.

In quãtitate diſcreta accidit facienda diſcuſſio de
- Numeris.
- Proportionibus.
- Conſonantijs.
- Tonis.
- Semitonys.
- Dieſibus.
- Lemmatibus.
- Menſuris.
- Ponderibus.

Sunt etiam quædam quanta quæ non poſſunt exprimi talia eſſe, niſi ſuæ conſiderentur relationes, eo quòd non ex ſe ſic dicuntur, ſed reſpectu alterius, veluti
- Magnum.
- Paruum.
- Multum.
- Paucum.
- Exceſſus.
- Defectus.

Sunt

unt insuper & alia quanta, quæ ex propria natura ſunt quanta, ſed exprimuntur per qualitates, vt { Aſperum.
Lene.
Molle.
Durum.

n relationibus etiam accidit diſcurſus ratiocinandi, vel reſpectu cauſæ ad effectũ, vel reſpectu fundamenti, & termini, vel reſpectu poſitionis ſiue ſitus. Quando igitur fit conſideratio cauſæ ad effectum, eſt veluti ſi accideret loqui de { Creatore.
Creatura.
Mouente.
Mobili.
Scientia.
Scibile.
Præmiſſis.
Concluſionibus.

Fundamenta verò relationum, earumque termini occurrunt, quando in oratione fit diſcurſus de { Patre
Filio.
Sponſo.
Sponſa.
Cæteriſque ſimilibus.

Relatio

Relatio vero quæ reſpicit poſitionem, tunc euenit, quando fit diſcurſus, de his quæ pertinent ad differentias localis veluti

Dexter.
Siniſter.
Ante.
Retro.
Surſum.
Deorſum.
Prope.
Longe.

Aliquæ adhuc relationes occurrunt, de qui bus in regula prædictorum à nobis aſsi gnanda, validiſsimè ſumi poteſt metho dus illa figurandi, tum in imaginibus, tum etiam in figuris manuum.

Quæ vero ad qualitates pertinent, hæ quidẽ duplici modo habentur, ſunt etenim ani mæ qualitates, ſeu quæ ad animam refe runtur, & quæ ad corpus. verum illæ quæ animam reſpiciunt, aut ſunt virtutes, aut vitia. Virtutes tamen hoc modo enume rantur

Fortitudo.
Iuſtitia.
Prudentia.
Temperantia.
Fides. Spes. Charitas.

Vitia adhuc capitalia septem designantur
- Superbia.
- Anaritia.
- Luxuria.
- Ira.
- Gula.
- Inuidia.
- Accidia.

Sunt etiam & aliæ qualitates in anima, scilicet
- Obliuio.
- Insania.
- Timor.
- Iudicium temerarium & aliæ his similes.

Quæ autem circa corpus sunt qualitates, respiciunt
- Pulchritudinem.
- Deformitatem.
- Infirmitatem.
- Sanitatem.
- Caliditatem.
- Frigiditatem.
- Et cuiuscunque generis colorem.

De actione, & passione si aduenit loquutio, cum iam ipsa iuxta Aristotelem sint vnus motus, habet considerari vterque terminus, veluti in relationibus, semper enim

actio

actio fit ſuper paſſum, verbi gratia

Si eſt verberans, Eſt verberatum. { Si verberatiuum, verberabile. Si amatiuum, amabile. Si deſideratiuum, deſiderabile, &c.

Si comburens, Datur combuſtum.

Si eſt docens, Reperitur addiſcens, & ſic de cæteris.

Situs reſpicit differentias locales, de quibus iam dictum eſt ſupra in relationibus. eaſq; etiam reſpicit prædicamentum vbi.

Prædicamentum, quando refertur ad differentias temporis, ſcilicet { ad Annum. Menſem. Diem. Horam, &c.

Reſpicit etiam prædicamentum habitus, ad eſſe { Armatum. Indutum. Nudum. Seminudum.

Intentiones vero, & omnia quæ fiunt circa animam, primo referuntur ad potentias ſubſtãtiales animæ, ſcilicet
{ Intellectũ.
Volũtatem.
Memoriã.

Deinde circa ipſas poteſt diſcurſus occurrere de
{ Intentionibus.
Phantaſmatibus.
Somnijs.
Illuſionibus nocturnis.
Viſionibus.
Prophetijs, &c.

Ex omnibus his ergo quæ ſic breuiter collegimus, exempla ſumi debent, vt & quæcunque recitanda eueniunt, eadem methodo figuranda ſint. Modum autem figurationis aliquorum ex prædictis, ab his quæ nihil ſignificant incipiendo declarabimus. Hæc ſequentia exempla ſufficiant, ex quibus artifex, ſeu artis ſectator, ad propriam recurrat inuentionem.

QVOMODO SVNT FIGVRANDÆ literæ, syllabæ, articuli, coniunctiones, præpositiones, pronomina, aduerbia, & his similia, in vtraque Reminiscentiæ arte.

EO quod nunc maius opus mouendum occurrit, scilicet, vt modum figurationis omnium prædictorum doceamus, vt ex his bene notis exemplis, possint & cætera figuranda figurari; iterum sit hic monitus lector, vt animaduertat nos vtranque docere artem, eam scilicet, quam maiores nostri per loca, & imagines instituerunt, eamq; etiam, quam nos per figuras in manibus positas adinuenimus, & in concionibus nostris quotidie vtimur. Et ideo de figurationibus figurandorum in locis, & imaginibus tractabimus; ac deinde de illorum figurationibus, quæ in manibus figuranda eueniunt sermonem habebimus. Figurationem igitur literarum, duabus & viginti figuris, possumus facillimè constituere: incipiendo ab A,

Literarũ ãsignatio per figuras artis.

vsque

vſque Z. hoc modo A, figuratur in iſtrumento illo perpendiculi, quo fabri lignarij vtuntur ad commenſurationem æqualitatis planæ, veram habens imaginem literæ maiuſculæ A, vel poteſt figurari in circino, in cuius medio ſit axis illud continens apertum, vt ſenſu patet in circinis æreis. B, figuratur in iſtrumento illo ferreo, quo pedes hominum clauduntur in carcere, vocaturque compes ferreus. Ad figurandam C, poteſt figurator vti cucurbita oblonga, & curua, vel fragmine peponis dimidio orbe cæſo. Ad figurandum D, ſufficit compes ferreus ſimplex, quo pes hominis vincitur in triremibus. Pro figura literæ E, ſatis ſufficiens eſt ſeca illa, qua ligna ſecantur, completa tamen cum cordula, & duobus hinc inde manubrijs. Pro F, conuenit figura falcis. Pro G, bene conuenit anguis capite recto, & cauda girum faciens. H, poteſt figurari per eandem imaginem, quæ in loco artis poſita eſt, vt hoc tamen ſit geſtu diſpoſita, ſcilicet, erecta, brachijs ſurſum verſus extenſis, pedibuſque iuxta rectitudinem fęmorum dilatis. Pro figuratione I, ſufficit columna. Pro K, locari poteſt inſtrumentum ligneum eiuſdem figuræ.

Literæ L, conueniens figura eſt ſecuris. M, optimè figuratur in imagine loci, quando imago illa manibus iunctis manet inclinata deorſum, ceruice terram tangente, & pedibus hinc inde dilatis, aut inclinata, manibus extenſis ad pedes, vel manibus iunctis in medio amborum crurum, poteſt etiam figurari in tripode ſcanno. Pro litera N, poteſt imago duos habere baculos, quorum extremitates terram tangant, ipſique erecti altera extremitate tangant vtrunque harmum hinc inde, quibus extremitatibus ſtet innixa imago. O, facilis eſt figurationis, quia pro eo ſufficit circulus cuiuſcunque materiæ confectus. P, & Q, vna tantum ſunt figura contenti, ſcilicet epiſcopali baculo, qui ſi extremitatem ſuæ curuitatis habebit à ſiniſtris faciet figuram Q, ſi habebit à dextris faciet figuram P. Litera R, figuratur in inſtrumento ligneo talem ſimilitudinem habente. S, fit in angue tortuoſo. T, figuratur in malleo. V, figuratur in circino, cuius duæ cuſpites ſurſum verſus ſint, & caput deorſum. X, ſignatur per crucem. Y, per furcam. Et Z, per ligneum quadrantem, quod in inuerſionibus ſuis talem poſſit in ſe oſtendere figurã.

Cum ergo hæ ſunt literæ collocandæ, tales prædictæ figuræ ſunt in manibus imaginũ in locis ſuis conſiſtentium collocandæ. His autem literis adueniunt ſuæ vocales, ſeu ſuæ conſonantes, ſicuti neceſſitas expoſtulat, vt ex eis ſyllabæ formari valeant. Quarum ſyllabarum compoſitio facilis eſt apud imagines: nam ſi in dextera manu imaginis conſiſtentis in loco ſuo ponetur figura lignei perpendiculi quæ figurat A, & in ſiniſtra eius dabuntur compedes ferrei, qui faciunt figuram B, vtique ex vna figura, & altera, ſtatim aduenit reminiſcentia ſyllabæ, ab, ſi vero ſyllaba recitanda non erit ab, ſed ba, tunc mutanda eſt figura, & quæ erat in dextera, locabitur in ſiniſtra, & quæ in ſiniſtra ponetur in dextera, & tunc ſic diſpoſitæ figuræ reminiſcentiam cauſabunt ſyllabæ, ba. Atque hoc modo diſpoſitis figuris, apud omnes imagines in locis ſuis permanentes, ſpecies oſtendentur quarumcunque ſyllabarum. Articuli etiam, coniunctiones, & præpoſitiones, quoniam vt ſæpius, ex tribus conſtant literis, tribus figuris in eadem imagine poſſunt deſignari, verbi gratia, ſi articulus erit latine exprimendus in genere neutro videlicet, hoc, tũc

Syllabarũ copoſitio per figuras artis.

Articulorum deſignatio in imaginib.

imago brachijs surſum extenſis, & pedibus dilatis figurabit H, circulus in dextera manu figurabit O, cucurbita oblonga, & curua, in ſiniſtra manu figurabit C, ex quibus habebis articulum compoſitum ſignificans HOC, ſi autem articulus erit vernaculo ſermone recitandus, verbi gratia, dal, tunc imago poſita in loco artis habebit in dextera compedem ferreum, gerentem figuram D, in pectore habebit circinum appenſum, cum axe medio figuram oſtendentem literæ A, & in ſiniſtra manu habebit ſecurim ex manubrio pendentem, deſignantem literam L, ex quibus ſic præſentatis figuris in imaginatiua, ſtatim concipit memoria compoſitum articulum DAL, & ſic fit in omnibus pronominibus, ſcilicet, ego, tu, ille, meus, tuus, ſuus, &c. Et aduerbijs, vt, hic, illic, vbi, nunc, &c. Hoc ſiquidem figurandi modo, ſatis expertus ſum in concionibus meis nunquam poſſe penitus memoriam falli; animaduertat autem artis ſectator, vt ſępius in huiuſmodi figuratione ſe exerceat, vt poſſit valentius in arre proficere. Et hæc de locatione prædictorum in imaginibus ſatis declarata cenſeantur. In figuris vero

quæ

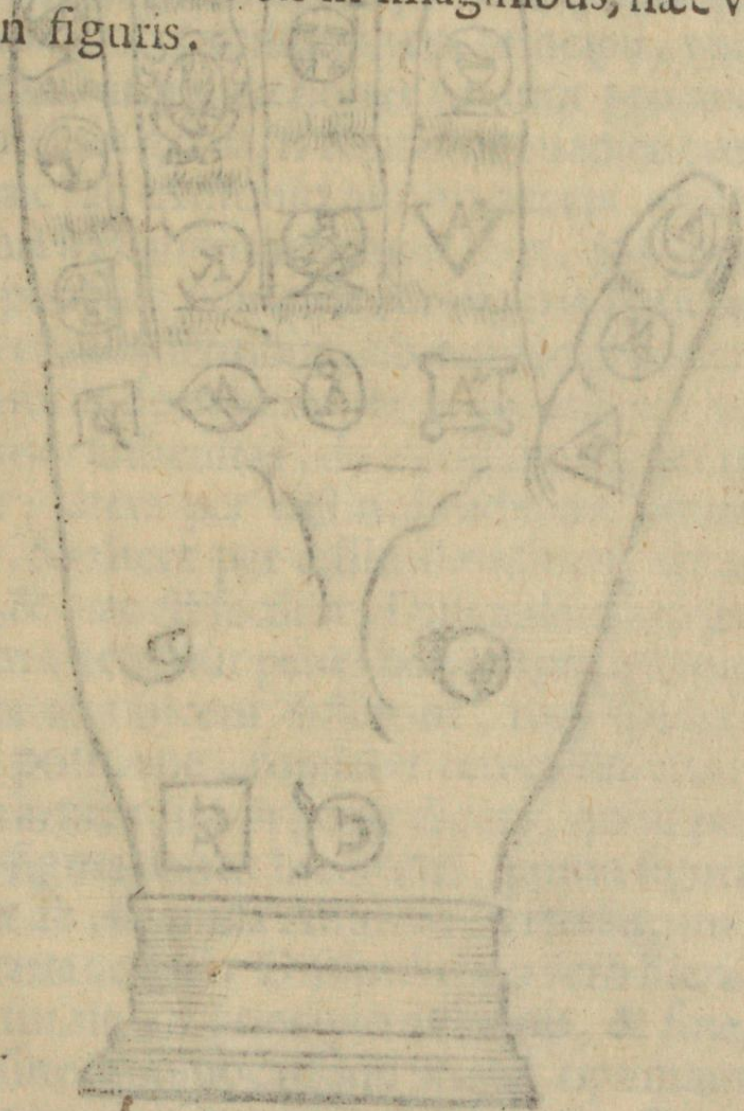
quæ in manibus habentur, poſſet item fieri eadem literarum deſignatio, ſed quoniam figuræ in ventriculis digitorum, volarumq́; poſitæ aptiores ſunt ad oſtendendam ipſam met literam, quàm aliquod, literam figurans: propterea comperti ſumus quòd litera in figura deſcripta facillimam reddit ſui ipſius reminiſcentiam. Nec dedignetur animus addiſcentis, ſæpius in figuris literas collocare, atq; intra ſe peruoluere, omnem ſemper literam variando in vnaquaque figura. Exempli gratia, ſi in luna quæ manet in primo pollicis ſiniſtrę manus ventriculo, pro vna vice poſuit A, & in circulo ſequente lunam poſuit B, mutata vice ponat in luna B, & in circulo A, deinde in luna C, & in circulo D, & ſic in omnibus figuris commutando literas: nam cuiuslibet literæ, vnaquæque eſt capax figura. Poſſent etiam & ſyllabæ, & articuli, & alia quæ paulo ſupra notauimus, pro qualibet ſui litera diſtinctis locari figuris; verbi gratia, ſi ſyllaba erit ba, in luna ponatur B, & in circulo A, & tunc duæ figuræ vnam dabunt ſyllabam; & tres, aut quatuor figuræ, vnum deſignabunt articulum, vnde licet non eſſet difficultas in recitando, eſſet tamen tarditas

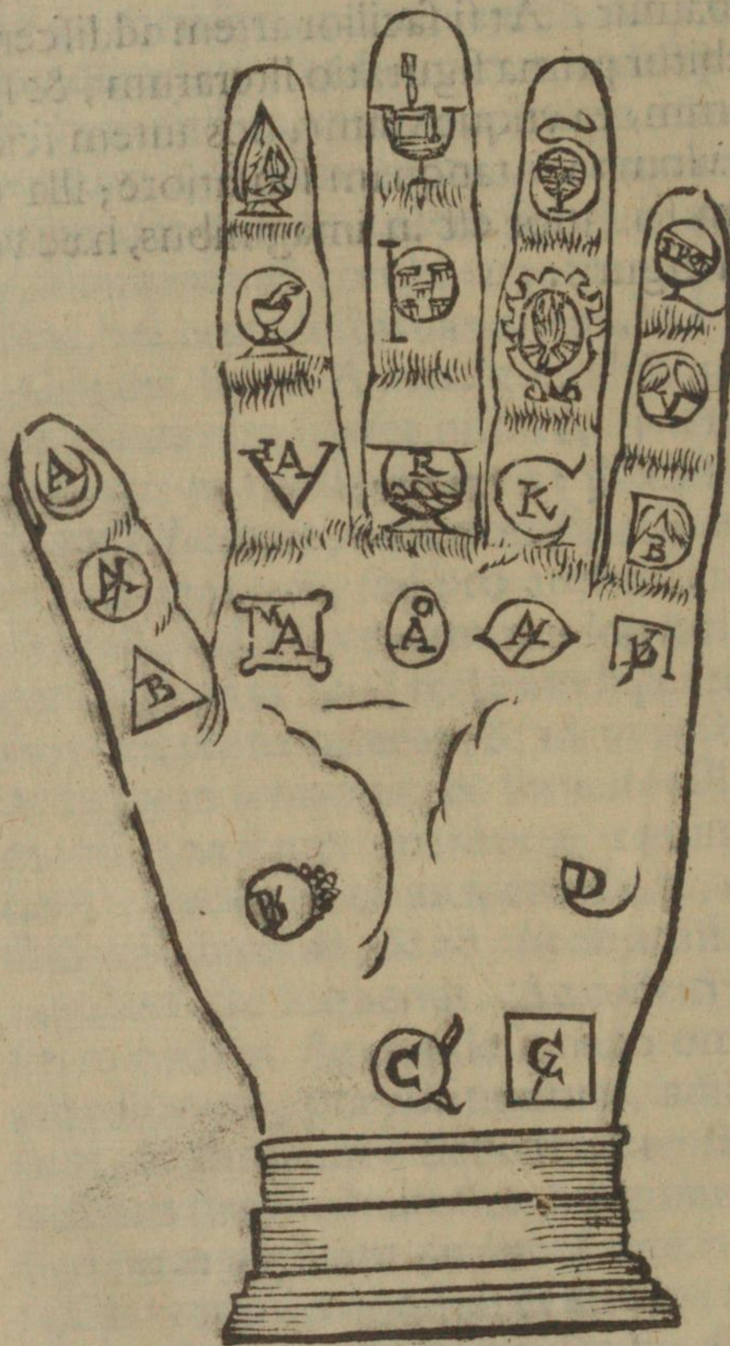
Modus figurãdi literas in manibus.

Compoſitio ſyllabarum, & articulorũ in manibus.

tas in memoria concipiente; & propter hoc duximus, vt ſicut in antedictis imaginibus, ſufficiens eſt vna imago ad oſtendendum ſyllabam vnam, vel articulum vnum; ſic vna, & eadem figura in manu, plures præſentet combinatas literas ad ſyllabæ, vel articuli formationem. Sit igitur ordo talis, litera A, in figura abſolutè poſita, aliud non ſignet niſi A, ſi vero virgula vna interciditur A, vt patebit in ſequenti ſchemate, tunc non ſignificetur in ipſa A tantum, ſed pro artificis arbitrio dicat ab, vel, ad, vt ſermonis loquutio expoſtulat, nam apud rectè intelligentem fit hæc differentia inter ab, & ad, in rectitudine regulati ſermonis: & ſufficit vt illud ſignum præſentet memoriæ reminiſcentiam, quòd debet incipere ab, a, diſtinctio vero inter ab, & ad, fit ab artifice per regulas rectè loquendi. Ac eodem modo fit in eiſdem figuris deſignatio omnium articulorum, præpoſitionum, aduerbiorum, & ſimilium. Schema vero ſequens in literis ſimplicibus oſtendit figurationem literarum abſolute, in literis autem inciſis figurationes demonſtrat ſyllabam, ac omnium illorum, de quibus paulo ante loqueba-

quebamur. At ſi facilior artem addiſcenti videbitur prima figuratio literarum, & ſyllabarum, ea vtique vtatur; nos autem ſciat hac vltima vti tanquam ſenſatiore; illa etenim ſenſatior eſt in imaginibus, hæc vero in figuris.

HOc item modo fit in omnibus elementis literarum, literas, ſyllabas, articuloſque deſignaturis. Verum hic dubitabit aliquis, nam multoties poſſet æquiuocatio incidere, ob ſimilitudinem principij, vnde ſyllabæ, atque dictiones ſumunt prolationem, verbi gratia, ſi recitanda euenient verba hæc: ab Antonio aurum accepi, vtique omnia hæc initium habent ab a, & ſi quater, ponetur a in quatuor figuris ſibiinuicem conſequentibus, ob æquiuocationem memoria decipietur. vt ergo tollatur huiuſmodi difficultas, duæ poſſunt ſeruari regulæ; altera per diſſimilitudinem figurarum, & altera per diſſimilitudinem literarum, & hæc eſt facilior. Diſſimilitudo figurarum attenditur penes hoc; vt pro quanto figuræ abinuicem differunt, tum ſpecie, tum poſitione, fundabit reminiſcentiam ſuam artifex, ita vt poſsit dicere, quòd per ſolas figurationes literarum, prima figura ſignet ab, ſecunda Antonio, tertia aurum, & quarta accepi. Diſsimilitudo vero literarum ſumitur à principio dictionis, & fine, quæ ſine æquiuocatione aliqua optimam cauſat reminiſcentiam, verbi gratia, A, in-

Dubitatio

Solutio.

ciſum

cisum designabit syllabam, ab, Ao, designabit lv. Antonio. Am. dicet aurum, & Ai, dicet accepi, sufficit enim vt figura ostendat imaginem, siue speciem dictionis, nam ex illius ydea statim memoria recordatur. Huius exemplum habetur in præcedenti schemate, à nona figura incipiendo.

DE FIGVRATIONIBVS quorundam nihil significantium, vt sunt, risus, cachinni, balatus, boatus, & his similium.

DIcuntur risus, cachinni, & alia quædam nihil significare, non quod vere nihil significent sed quia huiusmodi corporis motus, nulla valēt verborum vi pronūciari, deseruiunt tamen ad mouendū mentis ydeam, pro conceptu aliquo ab ipsis denominato; exēpli gratia, si in sermonis discursu, pertractandum erit de stultitia risus, de vanitate loquendi, de immoderata hilaritatis figura, de ouium in campestribus delectabili balatu, de mugitu, rugitu, vlulatu, ac cæteris similibus; profecto satis concinne memoria recordabitur, si apud imagines in locis artis consistentes, aliqua constituemus, per quorum ydeam, ad simplicem ipsorum aspectum possit memoria recordari. Cum nempe de ridendi stultitia erit sermocinatio, sufficiens fiet risus designatio, si imaginem ipsam in proprio consistentem loco ridere fingemus.

Nihil significātiū remini. scentia.

Aut

Aut ante ipſam ſtultum aliquem nobis notum immoderate ridentem conſtituemus.. Quòd ſi per hoc adhuc nudis memoria nullam percipit de riſu ydeam, optima erit riſus figuratio, ſi mulierculam aliquam, quam ſæpius ridere vidimus, coram imagine artis fortiter ridere locabimus; ac ex huiuſmodi immoderati riſus ſpecie ad cachinnorum recordationem facillimè deueniemus. Hac etiam figurandi methodo poteſt hilaritas, & cuiuſcunque immoderatæ letitiæ ſpecies deſignari. Pro figuratione vero balatus, rugitus, boatus, ac cæterorum ſimilium; quoniam hæc ex brutis deſumpſit humana loquutio: illamet bruta ex quibus huius modi deſumuntur voces, ſi coram imaginibus artis locantur, optimam oſtendent memoriæ reminiſcentiæ ſpeciem. vt pro balatu, ponatur coram imagine, ouis aperto ore hians. pro boatu, bos ore cęlum verſus eleuato atque aperto, pro rugitu leo, pro vlulatu lupus, pro fremitu aper, & ſic de cæteris ſimilibus. In manibus autem huiuſmodi ſic materialiter fieri nequeunt, & propter hoc oportet artificem ingeniari, vt propter exercitium adeo ſubtilietur memoria, quòd nil ei difficultatis adueniat in prædictorum,

dictorum, ac omnium aliorum similium recitatione. At antequam de regulis figurandorum sermonem faciamus: animaduertat addiscens, quòd multi in hac arte proficiunt, & multi quidem oleum amittunt, & opus: & huius ratio non prouenit ex artis defectu, & falsitate, sed ex addiscentis ingenij subtilitate, vel hebetudine. Sunt etenim quidam adeo delicatissimi intellectus, qui ad vnam præceptoris vocem, & vnico præ oculis exemplo posito, haud tantum concipiunt quæ declarantur, verum & ex seipsis nouam inueniunt, & pulchram quidem figurandi rationem. Quibusdam vero accidit, vt propter ingenij hebetudinem, haud tantum quæ à magistro declarantur vix percipiunt, sed & ad propriam speculandi rationem descendere tentantes, nec aliqualiter proficiunt, nec paululum inuentionis habent ad quomodolibet figurandum figuranda. Hinc animaduertat addiscens, vt ex his quæ ponimus exemplis, ex seipso inuentionem sumat figurandorum, ne iniustè contemnatur ars. Figurantur igitur prædicta non per propriam speciem, vt fit in imaginibus sensatis, sed per depictam ipsorum imaginem ab aliquo alio desumptam,

Voces, & corporis mot⁹ quõ figurãtur in manib.

ptam, verbi gratia, risus fit ore hominum, cuius designatio non potest materialiter figurari, nisi modo supradicto, qui modus minime aptus censetur in arte, quæ in manuum figuris exercetur. Et propter hoc est pingenda imago risus in figuris digitorum, desumpta per metaphoram ab aliquo alio cui est nomen risus. Habemus siquidem nos plantam, quæ latine oriza vocatur, uulgo uero, granum risum. Ponamus igitur quòd in figura lunæ, in primo pollicis sinistrę manus uentriculo posita, sit locandus risus, sat utique erit, si quędam grana signentur, super quæ sit litera maiuscula R, nam per huiusmodi duo, memoria concipit risū. Aliquando etiam dimissa metaphora, aliquod figurabile figuratur per caracter, quod raro euenit pronunciandum (illa quidem quæ raro occurrunt, facilius memoriæ mandantur) sumuntur autem huiusmodi figurationes, vel à principio, vel à fine. A principio nempe hoc modo, cachinnus incipit à c, & a, quorum vtrumque facit k, signetur igitur in figura, scilicet in circulo, vel alia quauis k, quoniam litera hæc, qua raro vtimur, reminiscentiam causabit cachinni: veruntamen oportet vt addiscens

hoc

hoc sæpius sibi præfigat in mente. A fine vero figuratio cadit perfectissima, quando sumpta prima dictionis litera, figuratur finis dictionis per metaphoram ab aliqua re desumptam, gratia exempli, balatus bene figuratur per B cui à dextris, & à sinistris sint duæ alæ, nam balatus, & B, alatus coincidūt. Sic etiam vlulatus bene figuratur per V, cui supra sint duæ alę, nam V, alatus, reminiscentiam causat istius dictionis vlulatus. Et sic per huiuscemodi regulam possunt omnia his similia facillime figurari. Prædictorum exemplaria habes in præcedenti schemate, à quartadecima figura incipiendo. Nam quæ semel sensui obijciuntur, facilius memoriter retinentur.

DE FIGVRATIONIBVS
propriorum nominum.

QVOD quibusdam aliquando difficile visum fuit, videlicet, nomina propria virorum, vel mulierũ certis locis per appositas imagines figurare, hoc semper apud me facillimum existimaui. Nec sunt spernendę quorundam antiquorum regulæ, quas & neoterici sæpissime amplexati sunt: scilicet, vt viros, ac mulieres nobis notissimas assumamus, quorum nomina sint eiusdem rationis nominum à nobis recitandorum. Et quidem methodus hæc optimæ facilitatis est. Si enim nomina recitanda hæc sunt, Antonius, Franciscus, Ioannes, Beatrix, Flaminia, &c. ponatur ante imaginem quam in proprio loco statuimus, vir vnus ex nobis notissimis, cui nomen sit Antonius, coram secunda imagine ponatur vir alter ex nobis familiaribus, cui nomen sit Franciscus, & in tertia locetur alter cui nomen sit Ioannes, & tunc optima fiet recordatio Antonij, Francisci, & Ioannis. Coram quarta imagine sit iuuencula, ex his quæ aliquando nouimus,

Propriorũ nominum figurõnes in imaginibus.

uimus,

imus, cui ſit nomen Beatrix, & in quinta imagine, ſit iuuencula quædam ex notis, quæ uocetur Flaminia, & tunc recordatio ſtatim eueniet illorum nominum, ſcilicet, Beatricis, & Flaminiæ. Atque ita fit in cæteris nominibus proprijs tum virorum, tum etiam mulierum. Verum ſi aliquando accidet, vt imago quæ in ſuo conſiſtet loco, illud nomen quod quærimus habeat, tunc nihil in ipſa imagine fiet; ſed ita nuda, & ſine geſtu, quomodo poſita fuit à principio nomen proprium indicabit. Occurrit autem hic difficultas non parua, de nominibus proprijs, quæ non ſunt in vſu, vt ſunt nomina Hebręorum, antiquorũ hpiloſophorum, vrbium, montium, fluuiornm, locorũ, ac cæterorum ſimilium, quorum ſignificationes per viuas amicorum noſtrorum imagines non poſſumus figurare. Sint profecto recitanda nomina hæc. Abraam, Iſaach, Iacob, Ioſeph, Dauid, Salomon, Euclides, Hippocrates, Ptolomeus, Roma, Meſſana, Poliſtina, quorum nominum figurandi ſimilitudinem non inuenimus. Pro his ergo plures ſunt ſeruandæ regulæ, nam figurantur, aut per ipſorum nominum interpretationem, aut per eorundem hominum hiſtorias,

Difficultas.

Nomina Hebraica, Græca, & nomina locorum quõo figurantur.

ſtorias aut per eorum virtutes, & officia, aut per ipſorum inſignia. Exempli gratia, Abraam interpretatur pater multitudinis, cũ ergo volumus figurare Abraam, tunc coram imagine artis locabimus ſenem quendam, cui aſtat multitudo infantulorum, ac tota huiuſmodi figuratio ſignificabit Abraam, diciturque talis deſignatio per nominis interpretationem. Iſaac figurari poteſt per hiſtoriam, legimus enim de eo quod fuit poſitus ſuper ſtruem lignorum, vt in ſacrificium occideretur à patre, ſi ergo ante imaginem artis locabimus puerum ligatũ, & nudum ſuper ligna, & ſenem qui gladio arrepto vellet ipſum interficere, tunc ſtatim recordabimur huius nominis Iſaach, & talis dicitur figuratio ex hiſtoria. Ptolomeus fuit Rex, & Aſtrologus, ſignetur ergo ante imaginem artis ſenex cum diademate, & manu dextera teneat ſpherã cum circulis diſtinguentibus eam, & tunc ſtatim reminiſcentia eueniet Ptolomei, diciturque talis figuratio à virtute, ſiue ab officio. Romana ciuitas pro inſigne habet vexillum in quo tales ſunt ſcriptæ literæ S. P. Q. R. habeat igitur imago ſtans in loco artis vexillum in manu in quo videantur

prædictæ

prædictæ literæ, & ſtatim recordatio fiet ciuitatis Romanæ, diciturque talis figuratio ex inſigne. Iiſdem regulis figurantur cætera præpoſita nomina, ac alia quæcunque, taliſque figurationis nulla eſt difficultas, niſi vt ingenietur addiſcens promptam habere figurandorum inuentam ſimilitudinem. In figuris vero manuum hæ regulæ ad vnguem obſeruari nequeunt, ideo vna tantum prædictarum vtimur, quam faciliorem præ cæteris experti ſumus, & talis eſt, quæ per inſigne aliquod reminiſcentiam cauſat. At quia fieri nequit, vt omnia nomina inſigne proprium habeant, operepretium fuit metaphoram figurandi ſumere ex ſimili, verbi gratia, ſi recitanda ſint iam ſupra propoſita nomina, videlicet Antonius, Franciſcus, Iohannes, Abraam, Iſaach, Ptolomeus, Roma, & huiuſmodi ſimilia; vtique nulla figurarum prædictarum valet ex ſe complete aliquod dictorum nominum ſignificare, nec de huiuſmodi ſic communibus nominibus poſſumus pro vnoquoque proprium habere inſigne, hinc oportet ex nobilioribus figurationis metaphorã aſſumere, & nobiliorũ inſignia ponere. Exẽpli gratia pro Antonio, accipiamus nomẽ S. Antonij,

cuius insigne est flamma ignis, eo quod laborantes sacro igne protegit. Pro Francisco accipiamus nomen Sancti Francisci, cuius insignia sunt stigmata quinque. Pro Iohanne accipiamus nomen Sancti Iohannis cuius insigne est calix veneno plenum; eo quod infideles venenum ei dederunt bibere, nec nocumentum corpori sequutum est. Cum ergo recitanda occurrent prædicta nomina, signetur in figura flamma ignis,& in sequenti signentur vulnera quinque, & in tertia signetur calix ex cuius ore exeat serpens, & statim recordatio fiet Antonij, Francisci, ac Iohannis. Hoc etiam modo fit in cæteris nominibus, videlicet, Lucretia, Lucia, Iulia, & similibus. Prædictorum figuratio est in præcedenti schemate incipiendo à decimaseptima figura. Item nomina quæ figurari habent ex historijs, non possunt in eisdem figuris complete designari, nisi minuatur historia, & tunc figuratio erit velut illa quæ habetur per insigne. Exemplum, sint recitanda nomina Abraam, Isaach,& similium per suas historias, utique legimus de Abraam, quod vicit in bello quinque reges, & munera suscepit à Sacerdote Melchisedech: & de Isaach le-

gimus

gimus quòd fuit ſuper ſtruem lignorum oblatus Deo altiſſimo; quæ omnia vix poſſent in figuris artis deſignari, niſi hiſtoriæ minuerentur, hoc modo: pro victoria Abraæ ponamus in figura ramum palmæ, & pro munere Melchiſedech conſtituamus mitram pontificiam; cum igitur oculus mētis videbit in figura palmam, & mitram, ſtatim recordabitur Abraam. Pro ſacrificio Iſaach ponamus in figura tantum altaris deſignationem, cui ſupra ſit gladius, & ſtatim recordatio fiet huius nominis Iſaach. Pro nomine Ptolomei poteſt tantum ſphera ſignificari, quæ habetur pro inſigne virtutis ſuæ, & pro nomine Romæ ſignentur in figura literæ ex quibus conſtituitur inſigne Romanæ vrbis. Per huiuſmodi exempla valebit addiſcens ex ſemetipſo ingeniari, cætera omnia nomina figurare. Verum oportet vt ſæpius in huiuſmodi figurationibus ſe exerceat, vt mens acutior euadat, atque ad figurandum promptior. Prædictorum tamen nominum exemplaria præcedens ſchema indicabit incipiendo à vigeſima figura.

DE FIGVRATIONIBVS *illorum, quæ in ordine ſunt ſubſtantiæ incorporeæ, vt Deus, Angelus, Anima.*

PRO figuratione illorum quæ minime ad corporeã naturam pertinent, id ante omnia eſt primo animaduertendum, quod nũquam poteſt memoria falli. Si quæ immaterialia ſunt ſecundum naturam materialiter apud locorum imagines figurantur . & propter hoc quæ immaterialia ſunt, materialiter oportet in arte figurari, cuiuſmodi eſt Deus, Angelus, Anima, figuratur autem Deus, vel à nominis interpretatione, vel ab vſu, quo in ſacris imaginibus depingi ſolet. A nominis interpretatione primum, pro quanto Deus interpretatur videns, quia vnico intuitu pręterita videt, præſentia, atq; futura, oportet alicuius videntis perfectiſſime aſſumere figuram , hoc autem tali ſigno poteſt deſignari, videlicet, fingatur in ydea monſtrum cui duæ ſint facies, ſibi inuicem oppoſitæ ad ſimilitudinem ſtatuæ illius antiquiſſimi Iani, quẽ antiqui duas facies habentem arbitrati ſunt, ac per huiuſmodi figurationem reminiſcẽ-

Immaterialia materialiter figurãtur.

tiam

tiam habebis videntis Dei. Alio modo potest figurari,& sensatius, per huiusmodi nominis interpretationē, scilicet pro perfecto visu habeatur in ydea ante imaginem loci statua illius Argi, de quo dixerunt poetæ centum habuisse circa caput oculos,nā talis figuratio altissimi Dei videntis reminiscentiam causabit. Verū quia nunquam Argum illum temporibus nostris vidimus, vt sensatior fiat figuratio assumatur pauo auis cui est tota oculata cauda,cuius oculi Argū dixerunt poetæ fuisse,nā ex multitudine oculorum in cauda pauonis, apertissima Dei videntis reminiscentia causabitur. Solent etiā & nostri temporis pictores Deum figurare in persona cuiusdam gloriosi senis,atqui huiusmodi figuratio optimam Dei reminiscētiam causat,cum senem ante loci imaginē fingimus gloriosis,ac speciosis opertum vestibus. Hoc etiam modo æterni Patris persona figuratur. Verbum Dei,idest Filius Dei, in infantulo designatur speciosissimis vestibus decorato. Spiritus Sanctus, pluribus potest modis figurari, videlicet in flamma ignis, quia sic in die Pentecostes apparuit, in columba, quia tali figura decoratus sedit super Christum in Iordane, & alijs

quam

quam plurimis figurationibus, ſecundum quas hominibus apparere dignatus eſt. Angeli aut figurantur ab officio, vel ab vſu pictorum; ab officio ſic; Si Angelus de quo nomen quærimus ſit Vriel, aut Raphael, aut Barachiel, &c. tunc oportet ſcire quod Vriel, ignis Dei interpretatur; habeat ergo imago loci thuribulum viuis carbonibus plenum, nam præſuppoſito quod ignis in thuribulo eſt Deo ſacratus, recordatio euenit de igne Dei, ex quo excerpere poteſt facillima reminiſcentia nominis Vriel. Raphael interpretatur medicina Dei, quia Angelus hic, medici officio functus eſt in Tobiam cæcum; fingatur ergo in loco ſuo imago cæca, & iuuenis pulcher aſtans, quaſi cæco liniens oculos, & huiuſmodi deſignatio recordationem miniſtrabit nominis Raphael. Barachiel iuſtitia Dei dicitur, pro cuius figuratione ſufficit vt imago artis ſtateram habeat in una manu, & enſem in altera. Huiuſmodi regulis poſſunt & demones figurari, qui ſpiritus ſunt angelici, unuſquiſque ſecundum ſui nominis interpretationem, uel ſecundum pictorum conſuetudinem. Verum ſæpius pro figuratione demonum in genere, aut pro Luciferi nomi-

ne,

ne, serpentem coram imagine consueui fingere; eo quod serpens dicitur Satan in scripturis sanctis. Figurationem autem animarum à pulchritudine sumere consueui, & puellulam quam pulcherrimam noueram, coram artis imagine sæpe præposui, ad cuius ydeam recordatio facta fuit animæ promptissima. Hisce utique exemplis perfectissimè poterit artis sectator prædicta, ac cætera in genere incorporeæ substantiæ posita, figurare. Acutior uero, ac subtilior methodus est pro figuratione prędictorum in manibus indaganda: nam oportet in omnibus, tum materialibus, tum immaterialibus, id quod subtilius, & diminutius est inuenire. Hinc pro Dei figuratione oportet assumere id quod Diuus Iohannes inquit in sua prima canonica; quod Deus lux est. Si lux oportet distingui, hoc non potest fieri nisi per radios, radius enim est lucis pars diminutior, si igitur radius designabitur in superiori parte figuræ, tunc ille Deũ significabit, uel æternum Patrem. Si radius erit in inferiori parte designabit Filium. Si uero tres radij in figura erunt, habebis Spiritus Sancti figurationem. At pro sanctissima Trinitate sufficit in figura triangulus. Ange

lorum

lorum autem figurationem a nominis similitudine metaphoram sumere consueui. Nam duæ lineæ recte in plano figuræ artis coincidentes faciunt angulum, si sunt lineæ plures, etiam plures angulos constituunt: inter Angelum, & angulum, ac etiam Angelos, & angulos maxima est nominum similitudo, cum ergo angulus ex duabus lineis in figura designabitur, vtique facillime ex eo Angeli reminiscentia fiet: & si plures angulos ex pluribus lineis mens in figura videbit, statim plurium Angelorum recordationem habebit. Prædictorum exempla in primo sequenti schemate designantur, à prima pollicis figura incipiendo. Angelorum autem nomina infra angulum per primam nòminis literam possunt designari. At pro dæmonum imaginibus, sæpissime figura vsus sum nigra quæ mihi & dæmones designat, & noctem, & tenebram, & his similia. Animæ fictionem pluribus expertus sum modis, sed quia radix nominis eius ex illis duobus Hebraicis vocabulis profluit נִשְׁמַת חַיִּים niscmath chaiim, idest, spiraculum vitæ, nunquam similitudinem illius vocabuli variare volui, & pro niscmath, nexum in figura designare consueui, vnde ex

acqui-

acquiſitio habitu, cum nexum in figura video, ſtatim animæ recordor. Huius nexus exemplum eſt in ſequenti ſchemate, figura ſeptima. Tali igitur ordine incorporea omnia figurantur, ſed niſi artis ſectator in huiuſcemodi fictis figurationibus ſæpius aſſueſcat, vix proficere poterit: ex frequentatis enim actibus, oportet artis habitum adipiſci.

DE

DE FIGVRATIONIBVS illorum entium, quæ media ſunt inter corporea, & incorporea, vt ſunt Entia matematicalia.

QVAE ad Matemathicam ſpectant, communiori diſtinctione quatuor diſtinguuntur partibus, aut enim sũt ex Arithmeticis, aut ex Geometricis, aut ex Aſtrològicis, aut ex Muſicis. Quæ ad Arithmeticam pertinent, ſunt numeri illi, qui cardines numerorum dicuntur, ſcilicet vnus, duo, tres, quatuor, & reliqua. Horum numerorum apud Aegyptios erat ſignificatio ab vno vſq; nonagintanouem in ſiniſtra manu, cum vero cẽtenarius erat ſignificandus, dimmiſſa ſiniſtra fiebat tranſitus ad dexteram. Qui huiuſmodi ſignificationibus vtitur apud imagines locorum artis; nequaquam errare poſſe conijcio. Verum quo figuratio materialior, eo mens eſt in apprehenſione facilior, nam craſſiora, & corpulentiora fortius mouent ſenſum, vt inde ſumat cogitatiua phantaſmata.

mata. atque ob id numeros apud imagines aliter figurare consueui, quàm per antiquã manuum inuersionem, & gestum. pro vnitate signanda imago artis manum dexteram eleuat, & pollice cœlum ostendit, eo modo quo & Turcæ fidem suã solent adiurare. Pro dualitate duo brachia eleuat imago sursum versus, manibus nudis nihil significantibus. Pro ternario tripoda posui. Pro quaternario figuram quadrangularem ligneam, veluti forma illa qua lateres conficiuntur. Pro quinario anguem locaui in manu imaginis, capite aliqualiter inclinato, & cauda tantisper erecta, vt figuram faciat literæ 5, quæ quinarium numerum arithmetico vsu designat. Pro numero senario frequenter anguem posui, capite apprehenso, atque incluso in manu imaginis, & cauda in orbem ducta, vt apte figuram indicet literæ 6, quæ arithmetico vsu senarium designare solet. Pro septenario, aptaui corã imagine sedẽ, nam à sede ad septem fit facilis cõmutatio, expertus enim sum optime recordatio fieri à vocabuli similitudine. Pro numero octonario circulum posui in manu imaginis ex metallo illo quod nos octonem vulgo vocamus, per octonem

Numerorum figurationes.

enim

enim reminiſcentia cauſatur octonarij. Pro nouenario artificiale aliquod nouum poſui, ſed facilior euenit recordatio ſi nouem oua in vaſe nouo ponuntur coram imagine. Pro denario crucem, pro centenario lunam dimidio orbe cæſam, pro millenario mala poma, quæ à nobis vulgo mila vocantur, & ſic de cæteris numerorum ſpeciebus, eſt propriam inuenire figuram. Geometrica per regulam qua in commenſurationibus ſuis fabri vtuntur deſignaui. Aſtronomica per ſpheram: & Muſicalia, aut per inſtrumentum pulſus ſecundum cuiuſque generis muſicorum ſimilitudinem, aut per librum figuris ornatum muſicalibus, ac ſatis huiuſmodi figuratio talium entium placuit. In figuris autem manuum alio figurandi modo vtimur, nam columnam accepi pro vnitate, anguem pro binario, triangulum pro ternario, quatrangulum pro quaternario, pentangulum pro quinario, exangulum pro ſenario, roſam geometricam pro ſeptenario, corpus cubum pro octonario, circulum pro nouenario, crucem pro denario, dimidium lunæ pro centenario, M maiuſculum pto millenario, & cum eiſdem figuris deſignantur cæteræ numerorum fractiones,

Mathematicarũ rerum figurationes.

ctiones,

ctiones, & compositiones. Sequens schema hæc omnia indicabit ab octaua figura incipiendo. Geometrica per lineam figuraui in medio figuræ, Astronomica per spheram, & Musicalia per notas musicales in figura depictas. Si artis sectator in huiusmodi figurationibus se exercuerit, ac figuratorum recitationibus experimento comperiet quantæ sit vtilitatis ars: haud enim sine frequenti exercitio acquiri potest artis perfectio.

DE

DE FIGVRATIONIBVS illorum, quæ ad ſubſtantiam materialem pertinent, & ad accidentiam.

MATERIALES ſubſtantias infra cœlſi conſpicimus, ac paulo ſupra illas enumerauimus, qua potuimus breuitate in cęleſtibus elementis, atque elementatis rebus, quorum omnium facillima eſt apud imagines locorum artis ſignificatio. Quo enim materialiora ſunt entia eo facilioribus figurationibus exponuntur, quorum aliqua tantum pro addiſcentis exemplo ponemus. Cœlum, & totus orbis, per pilam magnam, in manu imaginis artis deſignatur. Circuli cęlorum per materiales circulos, motus cęlorum per rotas mobiles, & ſydera per eorum figuras materialiter fictas: quod & difficile non erit, nam & in mercatorum, atq; artificum, officinis, cœleſtium ſyderum figuras aliquando videre contingit, ex quorum ydea facillima eſt eorum in mente figu-

Subſtãtiæ materiales, & accidentia, quo figurantur.

ratio. Item elementa omnia, & mineralia, & plantæ, & animalia quæque, non aliter figurari debent, quàm in propria natura consistunt. Difficultas autem posset esse apud aliquos circa significationes acciden tium, nam quædam accidentia corporalia sunt, quædam vero spiritualia, corporalia quidem vt ægritudo, albedo, nigredo, & similia; spiritualia, vt intentio, cogitatio, sapiẽtia, virtutes morales, & theologales, &c. quorum omnium figuratio fit per subiectũ cui talia accidentia inhærent, vt ægritudo figuratur per hominem ægrum, albedo per niuem, nigredo per Aetyopem, cogitatio per religiosum contemplantem, Sapientia per doctorem aliquem ex nobis notis, Fortitudinem per amicum frangentem columnam, Prudẽtiam per serpentem, & speculũ, Temperantiam per vas temperati vini, & Iustitiam per hominem habentem ensem, & stateram. Sic ergo nil est in orbe, aut sub consideratione cadit intellectus quod non possit talibus figuris designari: vt omnium possit fieri recordatio. Quæ omnia per su pradictas regulas possunt etiam in manibus figurari. At hic vnum animaduertendum aduenit pro totius operis complemento,

scilicet,

ſcilicet, quod loca ſenſibilia, quibus ars fit per imagines, poſſunt multiplicari, & minui, ſecundum capacitatem vniuerſalis loci artis: ſed loca quibus ars innititur in manibus poſſunt bene multiplicari, ſed non minui; ſunt enim in vtraq; facie manuum loca nonaginta duo, multiplicantur autem in infinitum, ſecundum diuerſitatem colorum, & ſignorum quibus manus ſignificantur, & ornantur. Quòd quomodo debeat intelligi paucis verbis dicam. Accepi ego aliquando librum quem pluribus decoraui manibus, & figuris, oſtendentibus facies ambarũ manuum in quibus figuras ſemper eaſdem poſui, manuum autem facies quatuor pro prima vice albæ erant, iuxta naturã paginæ, pro ſecunda vice nigræ, pro tertia rubeæ, & ſic ſemper diuerſificaui colores in libro, vt per ſenſum fieret facilis apprehenſio in intellectu. Cum autem defecerunt colores, ſupra quatuor facies manuum deſcripſi aliqua ſigna, ſcilicet, in primis quatuor faciebus coronam, in ſecundis lilium, in tertijs auem, & ſic variando ſigna, facta fuit variatio manuum, & multiplicatio locorum. Multa quidem & alia eſſent dicenda pro artis facilitate, ſed ne fiat nimis vulgaris, vt

Locorum multiplicatio in manibus.

etiam

etiam ea cerdones, & cetarij vtantur, quæ dicta sunt sufficiant: nam quæ subticentur, oretenus enucleanda decreui, & eo maxime, quod quæ ad artis perfectionem necessaria sunt, per prædicta completissime declarata consistunt.

FINIS.